

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Електротехнічний

(факультет)

Кафедра перекладу

(повна назва)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
дипломного проекту (роботи)**

Бакалавр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань **Гуманітарні науки**

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність **6.020303 Філологія**

(код і назва спеціальності)

спеціалізація **Германські мови та літератури(переклад включно)**

(назва спеціальності)

Кваліфікація **Фахівець у галузі філології, лінгвістики та**

перекладів,перекладач

(назва кваліфікації)

на тему: **Рівні еквівалентності у спеціальному перекладі**

Виконавець:

Студент **4** курсу, групи **ФЛ-14-1**

Бабенко А.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівники проекту	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
	доц. Висоцька Т.М.		
Рецензент	доц. Короткова С.В.		
Нормоконтроль	ст. викл. Черкащенко О.М.		

Дніпро
2018

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка "

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

Перекладу

(повна назва)

Введенська Т.Ю.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« ____ » червня 2018 року

**ЗАВДАННЯ
на дипломний проект (роботу)**

бакалавра

(назва рівня вищої освіти)

студента ФЛ-14-1

(група)

Бабенко А.В.

(прізвище та ініціали)

Тема дипломного проекту: Рівні еквівалентності у спеціальному перекладі

затверджена наказом ректора НТУ"ДП" від 07.05.18. № 568-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
<i>Теоретичний</i>	<i>На основі матеріалів виробничих практик, інших наукових джерел розробити гіпотезу дослідження, визначити його мету та завдання, проаналізувати існуючі підходи до вивчення проблеми, яка досліджується</i>	25.12.2017
<i>Практичний</i>	<i>Розробити та обґрунтувати методи практичного аналізу обраних прикладів, зробити змістовні висновки щодо труднощів перекладу лінгвістичних явищ</i>	01.06.2018

Завдання видав

(підпис)

Висоцька Т.М.

(прізвище, ініціали)

Завдання прийняв до виконання

(підпис)

Бабенко А.В.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання: 04.09.2018

Термін подання дипломного проекту до ЕК: 11.06.2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ТА АДЕКВАТНОСТІ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТІ.....	6
1.1 Спеціальний переклад.....	6
1.2 Поняття еквівалентності та адекватності перекладу.....	11
1.3 Адекватність і еквівалентність: критерії розмежування.....	19
1.4 Адекватність і еквівалентність: аспекти взаємозв'язку.....	22
Висновки до Розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ.....	26
2.1 Багаторівневі теорії еквівалентності.....	26
2.2 Теорія рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова.....	30
2.3 Еквівалентність на рівні мети комунікації.....	32
2.4 Еквівалентність на рівні опису ситуації.....	34
2.5 Еквівалентність на рівні способу опису ситуації.....	39
2.6 Еквівалентність на рівні структури висловлювання.....	41
2.7 Еквівалентність на рівні семантико-лексичної відповідності.....	43
Висновки до 2 розділу.....	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	53
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Розуміння закономірностей людського спілкування має вагоме значення для сучасності, тому що комунікативні процеси становлять важливу сторону життєдіяльності людства. Специфіка перекладу як особливого виду діяльності полягає у повній відповідній заміні тексту оригіналу текстом перекладу. Але у зв'язку з невідповідністю окремих елементів змісту в мовах оригіналу й перекладу, відмінності у граматичних будовах мов, стилістичними особливостями, повна відповідність неможлива. Тому для позначення характеру й взаємовідношення між вихідним текстом і отриманим текстом вживається термін «еквівалентність». Із поняттям еквівалентності неминуче зіштовхується кожен лінгвіст, який займається будь-якими видами зіставлень: чи то внутрішньомовними, чи то міжмовними.

Категорію еквівалентності можна вважати центральною й універсальною при дослідженні різного роду взаємовідношень мовних одиниць на системному рівні, так як основна мета аналізу мови (мов) – установлення складу і функцій його елементів за інтегральними й диференційними ознаками.

Питанню еквівалентності присвячено праці таких відомих вчених, як Ю. Найда [38], Л. С. Бархударов [3], В. Н. Комісаров [22], А. Д. Швейцер [42], В. С. Виноградов [9], А. Г. Вітренко [10] та інших.

Еквівалентності надається вирішальне значення в теоретичному описі перекладу та виявленні його сутності. Тим не менш, еквівалентність є одним з найбільш суперечливих понять перекладознавства, оскільки, незважаючи на багаторічні дослідження, серед науковців досі немає єдиної думки стосовно головних ознак та вимог еквівалентності, її типології, недостатньо розкритими залишаються явища безеквівалентності та часткової еквівалентності у перекладі. Саме це і зумовлює **актуальність** дослідження.

Об'єктом дослідження є еквівалентність у спеціальному перекладі.

Предметом аналізу є рівні перекладацької еквівалентності

у спеціальному перекладі.

Мета роботи – дослідити й узагальнити питання еквівалентності, визначити типи та способи її досягнення у спеціальному перекладі.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- 1) визначити, що таке спеціальний переклад;
- 2) вивчити сутність понять «еквівалентність» та «адекватність перекладу»;
- 3) дослідити критерії розмежування та взаємозв'язку адекватності і еквівалентності перекладу;
- 4) вивчити теорію рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова та дослідити на прикладах наступні рівні еквівалентності:
 - а) еквівалентність на рівні мети комунікації;
 - б) еквівалентність на рівні опису ситуації;
 - в) еквівалентність на рівні способу опису ситуації;
 - г) еквівалентність на рівні структури висловлювання;
 - г) еквівалентність на рівні лексико-семантичної відповідності;
- 5) визначити, який з рівнів еквівалентності найчастіше досягається у спеціальному перекладі.

Теоретична значущість дослідження зумовлена вивченням та визначенням вимог та ознак щодо еквівалентності перекладу.

Практична значущість дослідження полягає у покращенні розуміння поняття еквівалентності, шляхом вивчення наочних прикладів.

РОЗДІЛ 1.

ПРОБЛЕМИ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ТА АДЕКВАТНОСТІ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТІ

1.1. Переклад спеціальних текстів

Зараз у світі жодна наука не стоїть на місці; навпаки, відбувається зміцнення раніше відомих наук, з'являються їх нові напрямки. Це стосується мовознавства і перекладознавства. З появою нових галузей людської діяльності з'явився їх докладний опис, що має міжнародне значення, і тому привертає увагу теоретиків і практиків перекладу. Безумовно, при перекладі такого роду літератури, яка в перекладознавстві позначена як спеціальна, важливо розуміти, що конкретно входить до поняття «спеціальний текст», які ознаки та особливості має даний текст. Багато вчених розробляли і розробляють теорію спеціального перекладу. До них можна віднести: А. В. Коваленко, Р. К. Миньяр-Белоручева, В. В. Алімова, А. В. Федорова, І. В. Арнольда, Л. Л. Нелюбіна і інших.

Так, на думку Р. К. Миньяра-Белоручева, теорія спеціального перекладу «акумулює різні види перекладу, серед яких на перше місце виступають суспільно-політичний, військовий і технічний та ін.» [36, 155].

Для роботи зі спеціальними текстами необхідні спеціальні знання в тій чи іншій галузі науки і техніки; ці знання потрібні для того, щоб розуміти вихідні тексти і правильно вживати в мові терміни, тобто мовні засоби з фіксованими семасіологічними зв'язками. Фіксованість семасіологічних зв'язків дозволяє встановлювати прямі знакові зв'язки між мовними засобами двох мов в перекладі, а значить і використовувати знаковий спосіб перекладу – необхідна умова перекладу

Відмінною рисою спеціального перекладу, а отже і спеціального тексту, є гранично точне і чітке викладення матеріалу при майже повній відсутності образно-емоційних виразних засобів, властивих художньому і суспільно-політичному текстам. Забігаючи наперед, відзначимо, що при

перекладі необхідно постійно пам'ятати про цю особливість і використовувати відповідні засоби, характерні лише для офіційного, ділового, канцелярського та інших спеціальних стилів мови.

Л. Л. Нелюбін визначає спеціальний переклад, як переклад спеціальних текстів, тобто текстів, що відносяться до певної галузі, що має свою термінологію, або до кількох галузей (наприклад, до економіки і права – економіко-правові тексти і т. п.) [39, 3].

В. В. Алімов ділить всі тексти з точки зору «функціональної та комунікативної спрямованості». Автор виділяє три основні види перекладу: художній, суспільно-політичний та спеціальний переклад, які далі поділяються на підвиди і мають різні особливості. Відмітна риса для спеціального перекладу, на думку В. В. Алімова, це «гранично точний вислів думки, що досягається в першу чергу широким використанням термінології» [2, 95].

Про це писав і А. В. Федоров у своїй фундаментальній праці, відзначаючи важливість розуміння того факту, що «саме по собі поняття наукового або науково-технічного тексту не є чимось єдиним, а розпадається на ряд різновидів». У зв'язку з цим автор виділяє наступні види спеціальної літератури: тексти з наукової енциклопедії, текст зі спеціальної технічної монографії, науково-популярні книги з техніки і точних наук, технічна документація та багато інших.

Відмінності між різновидами текстів складаються, на думку А. В. Федорова, у вживанні не тільки повносоставних, але і поширених та складних, розгорнутих речень [41, 215]. Таким же чином класифікує види текстів і А. Я. Коваленко, звертаючи увагу на те, що технічна документація, в свою чергу, розпадається на власне технічну документацію, проектну документацію, а також матеріали проектного і полурекламного характеру [21, 54].

До основних ознак спеціального тексту багато вчених відносять: вживання великої кількості термінів, які обирають з метою максимально точного вираження думки; крім того, велика увага приділяється службовим

словами, а також словами, що забезпечують логічні зв'язки між окремими елементами висловлювань, тобто прислівники; велика кількість пасивних, безособових, невизначено-особистих конструкцій, а також складносурядних і складнопідрядних речень і скорочень; логічно обґрунтоване викладання фактичного матеріалу, не застосовуються емоційно забарвлених слова, вирази.

Згідно з визначенням, що наводиться в «Глумачному перекладознавчому словнику», спеціальний переклад «є інформаційно-комунікативним (лінгвістичним) перекладом, який обслуговує певні галузі знань зі своєю термінологічною номенклатурою; функціонує в сферах спілкування на суспільно-політичні, наукові, технічні, військові, адміністративно-господарські, юридичні, дипломатичні, комерційні, ділові, фінансові, публіцистичні та інші спеціальні теми і предметні галузі, включаючи теми повсякденного спілкування. Теоретичною базою спеціального перекладу є лінгвістична теорія перекладу».

Виходячи з останнього визначення і з досвіду практичної діяльності, можна зробити висновок, що спеціальним текстом можна назвати практично будь-який нехудожній текст, зміст якого в цілому відноситься до якоїсь конкретної тематики, яка є досить типовою для спілкування. Для таких текстів характерне використання спеціальних і загальнонаукових термінів.

Провідні функції таких текстів:

- 1) денотативна (повідомлення фактів);
- 2) командна або волевиявлення (припис дій);
- 3) металінгвістична (опис лінгвістичної системи, коли йде про мову).

Стилістична забарвленість таких текстів:

- 1) нейтральна;
- 2) знижена (ділова) [6, 24].

Види інформації, що містяться в таких текстах:

- 1) когнітивна (об'єктивні відомості про зовнішній світ, що характеризуються трьома параметрами: 1) об'єктивністю (реальність тексту,

емоційна незабарвлену, використання термінів); 2) абстрактністю (логічність тексту); 3) щільністю (використання скорочень, цифр, формул, графіків, малюнків і т. п.);

2) оперативна або апелятивна (спонукання, заклик до вчинення певних дій, як, наприклад, в інструкціях, прокламаціях);

3) емоційна (передача емоцій, почуттів – цей вид інформації зустрічається в спеціальних текстах набагато рідше, ніж перші два).

Домінатами перекладу спеціальних текстів є засоби, що забезпечують об'єктивність, логічність викладу, передають когнітивну і оперативну інформацію.

Типові стратегії перекладу спеціальних текстів:

1) дати перекладаються за допомогою однозначних еквівалентних відповідників (наприклад: in the 20th century – в ХХ столітті, in 2018 – в 2018 році і т. д.);

2) власні назви (в тому числі, географічні назви, назви художніх творів, кінофільмів, газет і т.д.) перекладаються за допомогою однозначних традиційних відповідностей, які встановилися в даній культурній традиції (наприклад: George V – Георг П'ятий (король), Saint George – святий Георгій, George Bush – Джордж Буш, Charles I Stuart – Карл Перший Стюарт, James – Яків, England – Англія, Middle East – Близький Схід і т. д.), а в разі відсутності однозначного традиційного відповідності – за допомогою транскрибування з елементами транслітерації (Keith Sanders – Кіт Сандерс і т. п.);

3) загальнонаукові терміни перекладаються за допомогою однозначних еквівалентних відповідників (наприклад, political movement – політичний рух, есоному – економіка і т. д.), Спеціальні терміни, в силу притаманної багатьом термінам багатозначності, переводяться за допомогою варіантних відповідностей. На вибір відповідності впливають тематика тексту і контекст конкретного відрізка.

Наприклад, в залежності від тематики тексту, слово *'beat'* можна

перевести як:

1) «*промінь*» – коли мова йде про світло (*beams of light* – *промені світла*);

2) «*пучок*» (випромінювання, часток), якщо тематично текст пов'язаний з фізикою (*electron beam* – *пучок електронів*);

3) «*балка*» – в тексті будівельної тематики і т. д.

У більшості економічних текстів слово '*cash*' має значення «гроші, грошові кошти» (*cash return* – *грошовий дохід* (від інвестицій)), але іноді це ж слово може вживатися в більш поширеному в розмовній мові значенні «*готівка*» (*pay in cash* – *платити готівкою*). Причому в одному і тому ж тексті можна зустріти вживання слова в різних значеннях. Завдання перекладача – вибрати правильний варіант відповідності, враховуючи тематику тексту і контекст конкретної його частини).

Як зазначає Л. Л. Нелюбин [39, 67], спеціальний переклад розпадається на чотири напрямки, що відповідають функціональним стилям, тобто на переклад:

1) офіційно-ділових текстів (дипломатичних, юридичних, військових, комерційних і ін. : закони, накази, постанови, характеристики, протоколи, розписки, довідки т. д.);

2) науково-технічних текстів (що відносяться до різних предметних галузей науки і техніки: виявлення закономірностей, опис законів, відкриттів, навчання і т. п.);

3) публіцистичних текстів (службує для впливу на людей через ЗМІ: інформація призначена для широких верств суспільства, вплив спрямовується не тільки на розум, але і на почуття реципієнта);

4) текстів повсякденного спілкування (використовується розмовна лексика: діалог, особисті листи, записки, телефонні розмови і т. п.).

Науково-технічний стиль, іноді званий просто науковим, в свою чергу, поділяють на власне науковий, науково-інформативний, науково-довідковий, навчально-науковий і науково-популярний [39, 54].

Отже, спеціальний текст – це вид тексту, що примикає до тієї чи іншої спеціалізації. Головною функцією цього виду тексту є інтелектуально-комунікативна. Даний вид тексту спрямований головним чином на комунікацію між фахівцями певної галузі знань, роз'яснення необхідної інформації шляхом використання відповідної лексики.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що спеціальний текст – складне явище в мові, що вимагає обережного поводження з граматичними, лексичними структурами, а також вимагає знання особливостей написання і перекладу таких текстів: відсутність емоційного забарвлення, чіткість, гранично ясний виклад матеріалу. Крім того, важливу роль відіграє вживання відповідних термінів, так як неправильне використання того чи іншого терміна може відбитися на смисловим навантаженням висловлювання і, таким чином, вплинути на сприйняття і правильне його розуміння.

1.2. Поняття еквівалентності та адекватності переклад

Поняття еквівалентності є одним з центральних в теорії перекладу, оскільки досягнення рівноцінності, рівнозначності текстів оригіналу і перекладу є основним завданням перекладача. У той же час це одне з найскладніших понять, оскільки воно трактує умови нерозрізненості взагалі різних понять – текстів на різних мовах, що володіють різними структурно-семантичними характеристиками і різним культурно-коннотативним фоном.

Більшість дослідників вважають, що абсолютна еквівалентність (тотожність) вихідного і переказного текстів неможлива внаслідок семантичних, структурних і прагматичних відмінностей між текстом оригіналу і текстом перекладу, і визнають відносність реально досяжної еквівалентності перекладу. При цьому трактування і специфікація поняття еквівалентності розрізняються.

Згідно А.Д. Швейцера, головним в перекладі є комунікативна еквівалентність, яка спирається на інваріантний комунікативний ефект

вихідного і переказного текстів. Комунікативна еквівалентність пов'язана з функціональною, яка передбачає збереження функціональних доміант вихідного тексту в перекладі. Якщо комунікативна еквівалентність поширюється на семантичний і прагматичний рівні і доповнюється функціональною, можна говорити про повну еквівалентність. Однак А.Д. Швейцер зазначає, що повна еквівалентність є скоріше ідеалізованим конструктом і реально досяжним лише в разі простих текстів з вузьким діапазоном функціональних характеристик і в щодо ніс помилкових, комунікативних умовах. Набагато частіше зустрічається часткова еквівалентність, що реалізується на одному з рівнів і частково або повністю відсутня на інших [42, 74].

На функціонально-комунікативний підхід схожа інтерпретація еквівалентності як категорії операціональної, коли головним критерієм рівноцінності оригіналу і перекладу вважається реакція одержувачів вихідного тексту і тексту перекладу. При цьому мається на увазі не збіг реакцій двох конкретних людей, а об'єктивна, закладена в вихідному і перекладеному текстах можливість впливати на адресатів в середовищі вихідної мови і мови перекладу рівноцінним чином [31, 63]. Однак в якості умов еквівалентності при такому підході також виступають максимально можлива семантико-структурна близькість вихідного і перекладеного текстів та дотримання чинних в перекладі обмежень на перекладацькі трансформації.

Інша точка зору полягає в тому, що еквівалентність слід вважати перш за все семантичною категорією.

Л. С. Бархударов визначає еквівалентність як семантичну категорію, оскільки вона означає збіг текстів на різних мовах в плані змісту. Визнаючи відносність такого збігу, Л. С. Бархударов зазначає, що рівноцінність оригіналу і перекладу встановлюється не на рівні окремих мовних знаків і навіть не на рівні ізольованого речення, а на рівні тексту як цілого (речення може виступати в якості мінімального тексту). Саме на рівні тексту можливе досягнення реальної семантичної еквівалентності, однак це передбачає

необхідність перекладацьких трансформацій на рівні окремих елементів і фрагментів змісту тексту [3, 55].

Юджин Найда запропонував свою типологію еквівалентності:

1. Формальна еквівалентність у першу чергу орієнтується на структуру вихідного тексту і на максимально можливе точне відтворення плану змісту. У зв'язку з цим, переклади такого типу часто мають сноски, за допомогою яких і досягається максимальне наближення до структури оригінального тексту.

2. Динамічна еквівалентність заснована на принципі еквівалентного ефекту. Структура відходить на другий план. Головним стає збереження відносин між рецептором і вихідним текстом ідентичним відносинам між рецептором і текстом перекладу [38, 65].

Еквівалентність пов'язана з матеріальною формою перекладу – усною або письмовою. У всіх видах усного перекладу відносна еквівалентність є скороченою. При письмовому перекладі ступінь відносної еквівалентності вище, але вона відрізняється для текстів різних жанрів.

Наприклад, для офіційно-ділових текстів, що відрізняються високим ступенем стереотипності форми, еквівалентність визначається перш за все близькістю або відмінністю прийнятих в офіційно-діловому стилі двох мов кліше і риторичних структур.

У наукових текстах ступінь еквівалентності перекладу залежить від прийнятих у вихідній мові та мові перекладу термінологічних систем і може знизитися внаслідок відмінності термінів і їх трактування. На ступінь еквівалентності також впливає різний рівень формалізованості наукових текстів двох мов.

На відносну еквівалентність перекладу текстів mass media впливає різниця прийнятих в них соціально-політичних термінів і понять. Еквівалентність перекладу даного типу тексту також варіюється через відмінності реалій і внаслідок використовуваних журналістами жаргонних, просторічних, okazіональних слів та ідіоматичних виразів.

У такій специфічній сфері, як художній переклад, відносна еквівалентність залежить не тільки від різносистемних мов і відмінностей їх соціокультурних середовищ, але також від індивідуальних особливостей перекладача і школи перекладу в тій чи іншій країні. Відносність еквівалентності перекладу художніх текстів в значній мірі визначається різницею таких категорій, як символи, алюзії, вертикальний контекст. Перекладач художнього тексту повинен прагнути до максимально повного відтворення змістовної, емоційно-експресивної, естетичної та культурної цінності оригіналу і до досягнення рівноцінного з оригіналом впливу на читача, а ці завдання в даному типі тексту можуть вступати в протиріччя. У будь-якому випадку еквівалентність перекладу може бути тільки відносною, що визначається високою складністю завдання і індивідуальним характером творчості [9, 114].

В сучасному перекладознавстві можна знайти три основних підходи до визначення поняття «еквівалент». Деякі означення перекладу фактично підмінюють еквівалентність тотожністю, стверджуючи, що переклад повинен повністю зберігати зміст оригіналу.

Другий підхід у вирішенні проблеми перекладацької еквівалентності полягає в спробі знайти в змісті оригіналу якусь інваріативну частину, збереження якої необхідно і достатньо для досягнення еквівалентності перекладу. Іншими словами, якщо переклад може виконати одну й ту ж саму функцію чи описує ту ж саму реальність, то він еквівалентний.

Третій підхід до визначення перекладацької еквівалентності можна назвати емпіричним. Суть його полягає в тому, щоб не намагатися вирішувати, у чому повинна полягати спільність перекладу й оригіналу, а зіставити велике число реально виконаних перекладів з їх оригіналами і подивитися, на чому ґрунтується їхня еквівалентність [34, 55].

Перекладач-професіонал завжди доб'ється практичної інформаційної еквівалентності перекладу оригіналу, але в теоретичному плані вона, ця еквівалентність, дуже різна. Можна заздалегідь стверджувати, що

будь-який переклад ніколи не буде абсолютно ідентичним канонічному тексту оригіналу. Еквівалентність перекладу оригіналу завжди поняття відносне. І рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь зближення з оригіналом залежить від багатьох факторів: від майстерності перекладача, від особливостей мов і культур, що зіставляються, епохи створення оригіналу і перекладу, способу перекладу, характеру перекладних текстів і т.п. У теорії і практиці перекладу оперують такими подібними поняттями, як еквівалентність. У широкому плані під еквівалентністю розуміють щось рівноцінне, рівнозначне чому-небудь. Певно, ця менша семантична категоричність слова «еквівалентність» і зробила його кращим у сучасному перекладознавстві [14, 67].

Під еквівалентністю, у теорії перекладу слід розуміти збереження відносної змістовної, змістової, семантичної, стилістичної і функціонально-комунікативної інформації, що міститься в оригіналі і перекладі. Варто особливо підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу — це насамперед спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття реципієнта і яка не тільки експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно віднесена до підтексту.

Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації породження тексту оригіналу і його відтворення в мові перекладу. Таке трактування еквівалентності відбиває повноту і багаторівність цього поняття, пов'язаного із семантичними, структурними, функціональними, комунікативними, прагматичними, жанровими і т.п. характеристиками. Причому всі зазначені в дефініції параметри повинні зберігатися в перекладі, але ступінь їхньої реалізації буде різною залежності від тексту, умов і способу перекладу [5, 96].

Головне в будь-якому перекладі – це передача змістової інформації тексту. Всі інші її види й характеристики, функціональні, стилістичні (емоційні), стильові, соціолокальні і т.п. не можуть бути передані без

відтворення змістової інформації, тому що весь інший зміст компонентів повідомлення нашаровується на змістову інформацію, витягується з неї, підказується нею, трансформується в образні асоціації і т.п.

Одне з головних завдань перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична спільність змісту оригіналу і перекладу дуже значна [24, 40].

Варто розрізняти потенційно досяжну еквівалентність, під якою розуміється максимальна спільність змісту двох різномовних текстів, що допускається через різницю мов, на яких створені ці тексти, і перекладацьку еквівалентність – реальну змістову близькість текстів оригіналу і перекладу, що досягається перекладачем у процесі перекладу. Межею перекладацької еквівалентності є максимально можлива (лінгвістична) ступінь збереження змісту оригіналу при перекладі, але в кожному окремому перекладі змістова близькість до оригіналу в різному ступені і різних способах наближується до максимального.

Різниця в системах вихідної мови (ВМ) і перекладацької мови (ПМ) й особливостей створення текстів на кожній з цих мов у різному ступені можуть обмежувати можливість повного збереження в перекладі змісту оригіналу. Тому перекладацька еквівалентність може ґрунтуватися на збереженні (і відповідно втраті) різних елементів змісту, що містяться в оригіналі. В залежності від того, яка частина змісту передається в перекладі для забезпечення його еквівалентності, розрізняються різні рівні (типи) еквівалентності. На будь-якому рівні еквівалентності переклад може забезпечувати міжмовну комунікацію.

Основними вимогами, яким повинен задовольняти художній еквівалентний переклад, на думку А. Вітренко, є такі [10,50]:

1. Точність. Перекладач зобов'язаний донести до читача повністю всі думки, висловлені автором. При цьому повинні бути збережені не тільки основні положення, але також нюанси і відтінки висловлювання. Піклуючись про

повноту передачі висловлювання, перекладач, разом з тим, не повинен нічого додавати від себе, не повинен доповнювати і пояснювати автора. Це також спотворює тексту оригіналу.

2. Стислість. Перекладач не повинен бути багатослівним, думки повинні бути одягнені в максимально стисло і лаконічну форму.
3. Ясність. Лаконічність і стислість мови перекладу, однак, не повинні йти на шкоду ясності викладу думки, легкості її розуміння. Слід уникати складних і двозначних оборотів, що ускладнюють сприйняття. Думка повинна бути викладена простою і зрозумілою мовою.
4. Літературність. Як уже зазначалося, переклад повинен повністю задовольняти загальноприйнятим нормам літературної мови. Кожна фраза повинна звучати жваво і природно, не зберігаючи жодних натяків на не властиві для МП синтаксичні конструкції першотвору. Зважаючи на значні розбіжності в синтаксичній структурі англійської та української мов, рідко виявляється можливим зберегти при перекладі форму вираження оригіналу [10, 45].

Л. Бархударов вважає, що про повну відповідність можна говорити лише відносно, адже за словами дослідника при перекладі уникнути втрат неможливо, тобто має місце неповна передача значень, які містить текст оригіналу [3, 87]. Виходячи з цього, вчений робить закономірний висновок, що текст перекладу ніколи не може бути повним та абсолютним еквівалентом тексту оригіналу.

Схожої думки дотримується і В.Н. Комісаров, за словами якого намагання досягти еквівалентності може призвести до значного відступу від оригіналу. Еквівалентність виступає в якості основи комунікативної рівноцінності, наявність якої і робить текст перекладом [22, 62].

В. Виноградов зазначає, що еквівалентність перекладу по відношенню до оригіналу завжди є відносним поняттям. І рівень відносності може бути вельми різним. Ступінь зближення з оригіналом залежить від багатьох

чинників: від майстерності перекладача, особливостей мов та культур, що зіставляються, епохи створення оригіналу й перекладу, способу перекладу, характеру текстів, що перекладаються тощо [9, 115].

На думку Н. Гарбовського, еквівалентність перекладу залежить також від ситуації появи тексту оригінала та його відтворення в мові перекладу. Таке трактування еквівалентності відображає повноту й багаторівневність цього поняття, пов'язаного з семантичними, структурними, функціональними, комунікативними, прагматичними, жанровими та іншими характеристиками. Причому всі вказані в дефініції параметри повинні зберегтися в перекладі, але ступінь їх реалізації буде різною залежно від тексту, умов і способу перекладу [12, 163].

Необхідно зауважити, що, як стверджує В.Н. Комісаров, адекватний переклад є за визначенням еквівалентним, хоча ступінь смислової спільності між оригіналом та перекладом може бути різною. Найбільш повна еквівалентність (на рівні мовних знаків або на рівні лексико-семантичної відповідності) означає максимально можливу наближеність змісту різномовних текстів. Адекватний переклад не завжди буде вважатися еквівалентним, через те, що він буде лише задовольняти вимогу смислової наближеності до оригіналу [25, 120].

Еквівалентність можна визначити як стосунки, що існують між двома або більше спільнотами, які можуть бути описані як стосунки подібності, схожості, рівності з погляду будь-якого набору можливих якостей. Ці дві (або більше) спільноти є культурою оригінала й культурою перекладу, між якими в процесі адаптації перекладу має бути досягнутий певний ступінь відповідності за допомогою перенесення змісту й знаків у культуру перекладу. При цьому деякі деталі оригіналу можуть бути втрачені, проте, спільний ефект перекладеного повідомлення має бути еквівалентним ефекту оригіналу внаслідок вибору знаків і їх значень.

Для опису еквівалентності в теорії перекладу використовуються різні терміни. П. Ньюмарк [50] використовує термін динамічної еквівалентності й

описує це явище як «принцип схожої або еквівалентної реакції й ефекту, або принцип функціональної еквівалентності». Еквівалентним у даному випадку може бути як когнітивний зміст, так і формальний аспект (форма). Елементи повідомлення в мові перекладу повинні і за формою, і за змістом відповідати елементам повідомлення оригіналу.

Адекватність – це більш широке поняття, ніж точність та еквівалентність. В поняття адекватність входить передача стилістичних і експресивних відтінків оригіналу. Крім того, навіть при відсутності формальної точності передачі окремих слів та словосполучень переклад в цілому може бути адекватним. А нерідко буває і так, що переклад є адекватним саме завдяки порушенню цієї елементарної і поверхової точності.

Коли окремі, дрібні, деколи неперекладні елементи тексту передаються у повній відповідності з ідейно-художнім задумом автора, переклад досягає високого ступеня адекватності [3, 56].

Адекватний переклад – передача смислу мовної одиниці, тому не варто тратити зусилля на пошук еквіваленту слова у другій мові, тому що воно може бути передане за допомогою зовсім інших лексичних і граматичних форм. Наприклад ситуація, коли людина сидить «*поклавши ногу на ногу*», у англійському перекладі звучатиме '*with one's knees crossed*', а «*пінка на молоці*» передається за допомогою поняття '*milk in a coat*'.

Адекватний переклад стає необхідним коли аналіз самого слова як такого не дає задовільної інформації про значення слова. Єдиний спосіб пошуку потрібного еквіваленту – це звертання до контексту, або ситуації, у якій відбувається спілкування.

1.3. Адекватність і еквівалентність: критерії розмежування

В цілому, сучасний етап розмежування адекватності та еквівалентності, як перекладацьких категорій, можна назвати етапом їх відносного розмежування.

У 80-90-ті роки ХХ століття у перекладознавстві відносною строгістю

оформляються дві точки зору на те, як слід розмежовувати категорії адекватності та еквівалентності при перекладі:

1. Відповідно до першої точки зору діючим і основним поняттям при аналізі фактів перекладу повинна служити категорія еквівалентності.

Поняттю адекватність приписується статус більш загальної категорії. Адекватність на думку даних дослідників підкреслює цілісність сприйняття змісту і не має властивої еквівалентності морфологічності. Адекватність зближується з загальною оцінкою перекладу як прийняттого (чи неприйняттого – у разі неадекватності).

Категорія еквівалентності з позицій прихильників даного підходу служить визначенням ступеня смислової близькості одиниць і висловів мови перекладу одиницям і висловлюванням мови оригіналу [30, 78].

В цілому в даному підході вихідним пунктом розгляду є співвіднесеність елементів вихідного тексту і тексту перекладу. Ступінь еквівалентності встановлюється на основі значущих функціональних і змістових ознак. Таким чином, з'ясовується, у якій мірі даний елемент служить функціональною заміною співвідносного з ним елемента у вихідному тексті.

Загальним недоліком першого («еквівалентного») підходу є те, що відштовхуючись від принципу формальної тотожності, принципу взаємної співвіднесеності форм мови оригіналу і мови перекладу, даний підхід закінчує тим, що категорія форми постає в ньому досить розмитою і, по суті, елімінується як критерій перекладу. Очевидно, що науковий зміст категорії еквівалентності вбирає в себе багато ознак адекватності. Звідси поняття тотожності перекладу в цілому трактується однобоко. Так, зокрема недостатньо чітко, встановлюються критерії виділення одиниці перекладу. Подальшого вивчення потребує взаємозв'язок одиниці перекладу та прийома перекладу.

2. Протилежної точки зору в тому, що стосується розуміння принципів взаємозв'язку базових категорій перекладу, дотримуються ті дослідники, які

головною вважають категорію адекватності.

Основну увагу дослідники, які дотримуються такого трактування перекладу, приділяють критеріями досягнення смислової тотожності в перекладі, тобто мотиваційному аспекту. Основну проблему, яка хвилює тих, хто пріоритетним у перекладі вважає аспект адекватності, можна сформулювати наступним чином: що має «керувати» перекладом? Якщо таким фактором практично не може бути денотативний аспект змісту, то, очевидно, керувати перекладом повинна конотація – дуже широке і у вищій ступені неоднозначне поняття.

Якщо прихильники принципу еквівалентності тяжіють до того, щоб дробити текст, тобто до мінімізації одиниці перекладу, то прихильники принципу адекватності, зі зрозумілих причин, схиляються до максимізації одиниць перекладу у перекладному тексті. Носієм смислової функції з позицій комунікативної ситуації, зрозуміло, легше всього вибрати висловлювання.

Відповідність між вихідним текстом і текстом перекладу також встановлюється, передусім, в масштабі висловлювання. Найбільше «страждає» у даному випадку категорія перекладного еквівалента. Поняття перекладацької трансформації підміняється при такому підході більш загальним поняттям модифікації, яке, в свою чергу, пов'язується з рівнем цілісного висловлювання і співвідноситься в першу чергу зі смисловою стороною перекладу [29, 89].

При всіх змістовних відмінностях двох теоретичних підходів до проблеми розмежування категорій адекватності та еквівалентності їх зближує та обставина, що в кожній з них відбувається абсолютизація однієї з категорій: або категорії адекватності, або категорії еквівалентності. В силу цього протилежна категорія відходить на задній план або взагалі зникає, втрачаючи при цьому яку-небудь релевантність.

1.4. Адекватність і еквівалентність: аспекти взаємозв'язку

При всій різноманітності способів розмежування категорій адекватності та еквівалентності нерідко поза увагою вчених залишається питання про те, в якому структурному масштабі доцільно проводити необхідне розмежування.

Дослідники часто не приділяють уваги різниці між аналізом взаємозв'язку двох категорій в масштабі тексту в цілому і аналізом того ж взаємозв'язку на рівні висловлювання або на рівні перекладу окремого слова або словосполучення. Тим часом строгість визначення кожної з категорій залежно від структурного рівня розгляду буде змінюватися в бік посилення або ослаблення. Так, в масштабі тексту в цілому велику гнучкість показує категорія адекватності в силу складності смислового наповнення перекладу. Еквівалентність в масштабі тексту, навпаки, тяжіє до однозначних рішень. Текст перекладу може оцінюватися як не цілком еквівалентний, все ще адекватний [20, 176].

Перекладач самостійно вибирає необхідний, з його точки зору, масштаб еквівалентності. В цілому, в масштабі взятого для перекладу відрізка переклад може оцінюватися як цілком еквівалентний і відповідати оригіналу за критерієм адекватності. Важко сказати: чи можливе більш суворе і послідовне виконання вимог еквівалентності, тобто більш чіткий поділ перекладу на комунікативні одиниці, відповідне комунікативної розбивці вихідного тексту. Мабуть, в інших варіантах перекладу можуть виникнути великі і менші смислові і структурні відхилення від вихідного тексту. Однак, загальна вимога адекватності, враховуючи масштаб тексту, в цілому не буде порушена [13, 24].

Сказане, на наш погляд, доводить, більш загальний і менш суворий характер адекватності і, навпаки, і більш строгий характер еквівалентності в масштабі тексту в цілому.

Переходячи на більш низький рівень розгляду до області висловлювання або до області мовних знаків (словосполучень і слів),

адекватність, в своєму статусі методологічного критерію оцінки перекладацьких відповідностей, помітно «зміцнює» свій статус, мабуть, в силу меншого смислового різноманіття, більшої смислової визначеності одиниць нижчого рівня. Проведений аналіз показує, що смислові і функціональні критерії розмежування і визначення взаємозв'язків категорій адекватності та еквівалентності в масштабі окремого знакового еквівалента (слова, словосполучення) і в масштабі великих одиниць тексту (висловлювання, група висловлювань) істотно розходяться в силу самої рівневої специфіки текстових одиниць. Очевидно, що смислова і функціональна обумовленість слова і смислова і функціональна обумовленість висловлювання багато в чому просто непорівнянні. Контекстна зв'язаність в структурі висловлювання дозволяє з великим ступенем точності визначати смислову феноменологію слова.

Смислові критерії, в силу їх функціональної різноплановості, не володіють достатнім ступенем спільності для дійсно повного і глибокого розмежування адекватності та еквівалентності в перекладі.

Висновки до Розділу 1

Спеціальний переклад, або переклад лінгвістичний, є інформаційно-комунікативним перекладом, який обслуговує предметні галузі знань зі своєю термінологічною номенклатурою.

Спеціальний переклад функціонує в сферах спілкування на суспільно-політичні, наукові, технічні, військові, адміністративно-господарські, юридичні, дипломатичні, комерційні, ділові, фінансові, публіцистичні та інші спеціальні теми, включаючи теми повсякденного спілкування.

Вивчивши сутність понять «адекватність» та «еквівалентність» можемо зробити висновок, що:

Еквівалентність перекладу – реальна змістова відповідність текстів оригіналу і перекладу, яка досягається перекладачем у процесі перекладу. Еквівалентність орієнтована на результати перекладу, на відповідність тексту перекладу певним параметрам оригіналу.

Адекватність – це співвідношення вихідного та кінцевого текстів, при якому враховується мета перекладу. Переклад тексту можна вважати адекватним, якщо хоча б одна з двох умов збережена: правильно перекладені усі терміни та їх сполучення; переклад є зрозумілим для спеціаліста і в нього немає до перекладача ніяких питань і зауважень.

Розмежування еквівалентності та адекватності перекладу відбувається за наступними критеріями:

1. Адекватність відсилає нас до змісту перекладу. В аспекті адекватності розкривається відповідність змісту тексту перекладу тексту оригіналу. В основі адекватності лежить вичерпне розуміння тексту оригіналу. Адекватність – безумовна категорія перекладу.
2. Еквівалентність відсилає нас до формального боку перекладу. В аспекті еквівалентності реалізується виразна заміна форми тексту оригіналу формою тексту перекладу (як в цілому, так і зокрема, на кожному із структурних рівнів). Еквівалентність – умовна категорія перекладу.

Відхилення, що впливають на адекватність тексту, відбиваються на

еквівалентності перекладу так само, як недотримання еквівалентності впливає на адекватність перекладу.

Взаємозв'язок категорій адекватності та еквівалентності полягає у тому, що обидві категорії мають оціночно-нормативний характер. Однак, проведений аналіз показує, що смислові і функціональні критерії розмежування і визначення взаємозв'язків категорій адекватності та еквівалентності в масштабі окремого знакового еквівалента (слова, словосполучення) і в масштабі великих одиниць тексту (висловлювання, група висловлювань) істотно розходяться в силу самої рівневої специфіки текстових одиниць. Однак, у ряді випадків ці поняття можна вважати тісно пов'язаними, а іноді навіть взаємозамінними.

РОЗДІЛ 2.

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ

2.1 Багаторівневі теорії еквівалентності

В.Н. Комісаров, аналізуючи категорію еквівалентності, справедливо зазначав, що «зіставлення перекладів з їх оригіналами показує, що існує кілька типів еквівалентності, в кожному з яких різні частини змісту вихідного тексту. Вивчення рівнів еквівалентності дозволяє визначити, який ступінь близькості до оригіналу перекладач може досягти в кожному конкретному випадку» [24, 50]. Ми вже переконалися в тому, що реальні переклади відповідають оригіналам в різному ступені, залишаючись при цьому саме перекладами, а не іншими видами міжмовної посередництва. Спроба побудувати типологію еквівалентності, знайти ті ступені, які ведуть від мінімально можливої до максимальної еквівалентності, а також встановити об'єктивну, обгрунтовану межу, що відділяє переклад від «не перекладу», і призводить до теорії рівнів еквівалентності.

Найбільш відомі теорії рівнів еквівалентності будуються на семіотичних підставах, точніше, на виділених семіотикою трьох типах відносин знака – прагматичному, семантичному і синтаксичному.

Поняття багатоступінчастого перекладацького еквівалента набуває досить чіткі обриси в теорії Г. Єгера [15, 76]. Він приходить до поняття комунікативної еквівалентності через поняття комунікативної значущості, яка і складає основу цього типу еквівалентності. Комунікативною значущістю тексту виявляється його властивість викликати певний комунікативний ефект. Вона виникає з функцій мовних знаків, які пов'язані з семантичним, синтаксичним і прагматичним рівнями відносин.

Ці відносини в нормальній мовній комунікації знаходяться в певних ієрархічних відносинах: семантичний рівень підпорядковує собі синтаксичний, і обидва вони підпорядковані прагматичному рівню.

Усередині семантичного розрізняють сигніфікативні та денотативні значення. Таким чином, модель перекладацької еквівалентності, яка відображає ієрархію відносин мовних знаків, вибудовується в наступних чотирьох рівнях:

- 1) прагматичний (для чого говорити);
- 2) семантичний 1 (денотативний) (про що сказати);
- 3) семантичний 2 (сигніфікативний) (як сказати);
- 4) синтаксичний (як розташувати елементи висловлювання відносно один одного) [15,78].

Повна еквівалентність, або власне еквівалентність, між текстом оригіналу і текстом перекладу досягається тоді, коли на всіх чотирьох рівнях значення вихідного тексту інваріантні значенням тексту перекладу. Ця концепція, і особливо ідея про домінуючу функцію прагматичних відносин була підтримана багатьма дослідниками. А. Д. Швейцер стверджував, що «прагматичний рівень займає вище місце в ієрархії рівнів еквівалентності. У цій ієрархії існує наступна закономірність: кожен рівень еквівалентності передбачає наявність еквівалентності на всіх більш високих рівнях» [42, 151].

Прагматичний рівень еквівалентності, зведений в ранг головного, вищого, становить то необхідне комунікативне ядро, без якого еквівалентність не може бути досягнута. Прагматичне значення становить якийсь мінімум інваріантності, після досягнення якого вже виявляється можливим говорити про переклад.

Швейцер пропонує рівневу модель еквівалентності, в якій прагматичний рівень також домінує над усіма іншими. На думку Швейцера, «прагматичний рівень, що охоплює такі життєво важливі для комунікації фактори, як комунікативна інтенція, комунікативний ефект, установка на адресата, управляє іншими рівнями. Прагматична еквівалентність є невід'ємною частиною еквівалентності взагалі і нашаровується на всі інші рівні і види еквівалентності [42, 164]». Швейцер представляє ієрархію рівнів еквівалентності у вигляді такої таблиці

Таблиця 2.1

Ієрархія рівнів еквівалентності за Швейцером

Рівень еквівалентності		Типи інваріанта			
		Синтаксичний	Компонентний	Референційний	Прагматичний
Синтаксичний		+	+	+	+
Семантич- ний	Компонент- ний	-	+	+	+
	Референцій- ний	-	-	+	+
Прагматичний		-	-	-	+

Неважко помітити, що побудована Швейцером рівнева модель еквівалентності практично нічим не відрізняється від моделі Єгера. Вона лише перевернута, але це не змінює суті відносин, що встановлюються дослідниками між оригінальним мовним твором і його перекладом. У ній спостерігаються ті ж самі три основні рівні, побудовані на трьох основних типах відносин мовного знака: прагматичний, семантичний, синтаксичний [15, 80]. Так само семантичний рівень поділяється на два підрівні відповідно до розрізнення в семантиці денотативного і сигніфікативного значень. Так само домінуючим виявляється прагматичний рівень. Швейцер, однак, представляє модель, запропоновану Єгером, в структурованому вигляді, що надає їй більшу оперативну цінність.

Комісаров будує більш розгорнуту модель рівнів еквівалентності. В останньому уточненому варіанті запропонована ним модель передбачає п'ять взаємопов'язаних рівнів:

- 1) рівень мети комунікації;
- 2) рівень опису ситуації;
- 3) рівень способу опису ситуації;
- 4) рівень структури висловлювання;
- 5) рівень лексико-семантичної відповідності [23, 56].

Зіставивши цю модель з тією, яка пропонувалася Швейцером, ми виявляємо певну схожість на перших чотирьох рівнях: рівень мети комунікації відповідає прагматичному, рівень опису ситуації – семантичному референціальному, рівень способу опису ситуації – семантичному компонентному і рівень структури висловлювання – синтаксичному. У моделі Комісарова по відношенню до моделі Швейцера змінена ієрархія двох рівнів: рівень опису ситуації підпорядковує собі рівень способу опису ситуації. Інакше кажучи, переклад на рівні способу опису ситуації постає як більш точний по відношенню до рівня опису ситуації.

Комісаров доповнює модель еквівалентності ще одним рівнем – рівнем лексико-семантичної відповідності. Це доповнення є істотним, у всякому разі, з двох причин. По-перше, воно логічно завершує ієрархію рівнів еквівалентності: почавши з рівня мети комунікації, де переклад виявляється максимально вільним (за верхньою межею цього рівня навряд чи можна вже говорити про переклад), Комісаров доходить до рівня послівної еквівалентності, тобто до рівня буквального перекладу, який в певних випадках також можливий. По-друге, автор моделі привертає увагу до слова, яке в реальному перекладі вельми часто виступає в якості одиниці еквівалентності. Безліч трансформаційних операцій, відомих в теорії перекладу, пов'язані саме з перетворенням слів (конкретизація, генералізація і т.д.).

На перший погляд, цей рівень еквівалентності перетинається з рівнем способу опису ситуації (компонентний рівень у Швейцера). Але це не так. Справді, на рівні способу опису ситуації Комісаров розглядає семантичну структуру не окремого слова, а висловлювання, як мовної форми відображення тієї чи іншої предметної ситуації, його компонентний склад.

Таким чином, виділення п'яти рівнів еквівалентності, розрізняються ступенем деталізації, точності і повноти смислів, видається обґрунтованим.

Інакше будує модель рівнів еквівалентності В. Г. Гак [20, 45]. Перш за все він послідовно розробляє теорію еквівалентності на основі семантичних

відносин, що встановлюються між знаками (мовні форми), поняттями (значення) і денотатами (позамовні ситуації).

Він взагалі відмовляється від рівня прагматичної еквівалентності. Це означає, що предметна ситуація виявляється першим, необхідним рівнем еквівалентності. Якщо предметну ситуацію перекладу не відтворено, то переклад не еквівалентний [22, 34].

Дана концепція представляє безперечний інтерес, так як вона дозволяє знову звернутися до категорії адекватності і зробити припущення про те, що прагматичний рівень дійсно не визначає еквівалентність перекладу вихідному мовному твору, а цілком розташовується в сфері адекватності. Якщо допустити, що прагматика визначає відносини знака з учасниками комунікації, то до цих учасників слід віднести і перекладача. Тому взаємодія перекладача (навіть гіпотетичне) з автором оригіналу і одержувачем тексту перекладу, змінюється від умов переказу і запитів одержувача, від уміння перекладача розшифрувати і передати комунікативний ефект, від його уявлень про реальний або гіпотетичному одержувача мовного твору, і визначає, як ми бачили вище, адекватність перекладу.

У подальших розділах ми детальніше розглянемо теорію рівнів еквівалентності Комісарова, так як вона є найбільш детальною та інформативною з усіх приведених вище теорій.

2.2 Теорія рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова

У 1990р. В. Н. Комісаров у своїй книзі «Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти)» сформулював теорію рівнів еквівалентності, згідно з якою в процесі перекладу встановлюються відносини еквівалентності між відповідними рівнями оригіналу і перекладу. Комісаров виділив у плані змісту оригіналу і перекладу п'ять змістовних рівнів:

- 1) рівень мети комунікації;
- 2) рівень опису ситуації;

- 3) рівень способу опису ситуації;
- 4) рівень структури висловлювання;
- 5) рівень лексико-семантичної відповідності [25, 56].

Відповідно до теорії В. М. Комісарова еквівалентність перекладу полягає в максимальній ідентичності всіх рівнів змісту текстів оригіналу і перекладу. Одиниці оригіналу і перекладу можуть бути еквівалентні один одному на всіх п'яти рівнях або тільки на деяких з них.

Повністю або частково еквівалентні одиниці і потенційно рівноцінні висловлювання об'єктивно існують у вихідному мовою і в мові перекладу, однак їх правильна оцінка, відбір і використання залежать від знань, умінь і творчих здібностей перекладача, від його вміння враховувати і зіставляти всю сукупність мовних та екстралінгвістичних чинників.

У процесі перекладу перекладач вирішує складну задачу знаходження і правильного використання необхідних елементів системи еквівалентних одиниць, на основі якої створюються комунікативно рівноцінні висловлювання на двох мовах [25,58].

Комісаров також розрізняє потенційно досяжну еквівалентність, під якою розуміється максимальна спільність змісту двох різномовних текстів, що допускається відмінностями мов, на яких створені ці тексти, і перекладацьку еквівалентність – реальну змістову близькість текстів оригіналу і перекладу, що досягається перекладачем у процесі перекладу.

Межею перекладацької еквівалентності є максимально можлива (лінгвістична) ступінь збереження змісту оригіналу при перекладі, але в кожному окремому перекладі змістова близькість до оригіналу в різному ступені і різними способами наближається до максимальної. Відмінності в системах вихідної мови та мови перекладу і особливості створення текстів на кожній з цих мов у різному ступені можуть обмежувати можливість повного збереження в перекладі змісту оригіналу. Тому перекладацька еквівалентність може ґрунтуватися на збереженні (і відповідно втрати) різних елементів змісту, що містяться в оригіналі.

У залежності від того, яка частина змісту передається в перекладі для забезпечення його еквівалентності, розрізняються різні рівні (типи) еквівалентності. Але головним залишається те, що на будь-якому рівні еквівалентності переклад може забезпечувати міжмовну комунікацію [25, 49].

2.3 Еквівалентність на рівні мети комунікації

Будь-який текст виконує якусь комунікативну функцію: повідомляє якісь факти, висловлює емоції, встановлює контакт між співрозмовниками, вимагає від слухача якоїсь реакції або дій і т.п. Наявність у процесі комунікації подібної мети визначає загальний характер переданих повідомлень і їх мовного оформлення [21, 65].

Еквівалентність перекладів першого типу полягає в збереженні тільки тієї частини змісту оригіналу, яка вказує на загальну мовну функцію тексту в акті комунікації і є метою комунікації. Для відносин між оригіналами і перекладами цього типу характерно:

- 1) неспівмірність лексичного складу і синтаксичної організації;
- 2) неможливість зв'язати лексику і структуру оригіналу і перекладу відносинами семантичного перефразування або синтаксичної трансформації;
- 3) відсутність реальних чи прямих логічних зв'язків між повідомленнями в оригіналі і перекладі, які дозволили б стверджувати, що в обох випадках «повідомляється про одне й те саме»;
- 4) найменша спільність змісту оригіналу і перекладу в порівнянні з усіма іншими перекладами, визнаними еквівалентними [25, 54].

Переклади на такому рівні еквівалентності виконуються, коли більш детальне відтворення змісту неможливо, а також тоді, коли таке відтворення призведе рецептора перекладу до неправильних висновків, викличе у нього зовсім інші асоціації, ніж у рецептора оригіналу, і тим самим завадить правильній передачі мети комунікації.

Maybe there is some chemistry between us that doesn't mix. – Буває, що люди не сходяться характерами [25, 56].

У цьому прикладі мета комунікації полягала в переданні переносного значення, яке і складає головну частину змісту висловлювання. Тут комунікативний ефект досягається за рахунок своєрідного художнього зображення людських відносин, які порівнюються із взаємодією хімічних елементів. Такий непрямий опис інформації визнано перекладачем неприйнятним для мови перекладу і замінено іншим, певним чином менш образним висловлюванням, яке забезпечує, однак, необхідний комунікативний ефект.

You can't be serious! – Вухам своїм не вірю!

У наступному прикладі мета комунікації полягає у вираженні емоцій мовця, обуреного попереднім висловлюванням співрозмовника. Для відтворення у перекладі цієї мети перекладач використав одну із стереотипних фраз, що виражають обурення у рідній мові, хоча мовні засоби, які складають її, не відповідають одиницям оригіналу.

Those evening bells, those evening bells, how many tails their music tells. – Вечірний звін, вечірний звін, як много дум наводить він [25, 56].

І нарешті, у останньому прикладі загальною функцією оригіналу, яку перекладач прагне усіма засобами зберегти, є поетичний вплив, оснований на звукопису, рифмі й розмірі.

Як видно з наведених прикладів, метою комунікації є найзагальніша частина змісту висловлювання, властива висловлюванню цілком. Вона і визначає його роль у комунікативному акті.

Таким чином, у даному типі еквівалентності в перекладі говориться ніби-то «зовсім не те», про що йдеться в оригіналі. Цей висновок справедливий стосовно усього повідомлення в цілому, навіть якщо одне чи два слова в оригіналі мають прямі чи непрямі відповідники у перекладі. Англійське прислів'я *'A rolling stone gathers no moss'* описує ситуацію, яка досить легко передається в російському перекладі, наприклад: *«Катящийся*

камень мха не собирает». Але з цієї ситуації Рецептор перекладу не отримає тієї мети комунікації, яка міститься в оригіналі. Для нього сама ситуація не вказує досить чітко, як до неї слід віднестися, «добре», чи «погано», що немає «моху». У той же час для англійського рецептора ясно, що у цій ситуації “мох” втілює добробут, багатство, добро і що його відсутність – явище негативне. Таким чином, ситуація, що описується англійським прислів'ям, припускає висновок, що слід не вештатися по світу, а сидіти вдома, накопичуючи добро. Еквівалентним перекладом буде російська фраза, яка має аналогічну емотивну настанову і максимально відбиває стилістичну (поетичну) функцію оригіналу (форму прислів'я). Оскільки опис тієї ж ситуації не забезпечує необхідного результату, перекладач має використовувати повідомлення, що описує іншу ситуацію. Спроба задовольнити вказані вимоги дає приблизний переклад: *“Кому на месте не сидится, тот добра не наживет”* [25, 57].

Слід зазначити, що цей вид еквівалентності не спостерігається у науково-технічному перекладі, так як переклад передається образами, що виражають індивідуальне емоційне ставлення як до самого змісту, так і до реципієнта.

2.4 Еквівалентність на рівні опису ситуації

У другому типі еквівалентності загальна частина змісту оригіналу і перекладу не тільки передає однакову мету комунікації, але й відображає одну й ту ж позамовних ситуацію, тобто сукупність об'єктів і зв'язків між об'єктами, що описується у висловленні. Будь-який текст містить інформацію про щось, співвіднесений з якоюсь реальною чи уявною ситуацією. Комунікативна функція тексту не може здійснюватися інакше, як за посередництвом ситуативно-орієнтованого повідомлення.

Більш повне відтворення змісту оригіналу далеко не означає передачі всіх смислових елементів оригіналу [20, 88]. Збереження вказівки на

однакову ситуацію супроводжується в перекладах цього типу значними структурно-семантичними розбіжностями з оригіналом. Одна і та ж ситуація може описуватися через різні комбінації властивих їй особливостей. Наслідком цього є можливість і необхідність ототожнення ситуацій, що описуються з різних сторін. У мові з'являються набори висловлювань, що сприймаються носіями мови як синонімічні, незважаючи на повне неспівпадіння складових їхніх мовних засобів. Люди здатні усвідомлювати ідентичність ситуацій, описаних абсолютно різними способами.

Для другого типу еквівалентності характерна ідентифікація в оригіналі і перекладі однієї і тієї ж ситуації при зміні способу її опису. Основою смислового ототожнення різномовних текстів служить тут універсальний характер відносин між мовою і екстралінгвістичної реальністю.

Другий тип еквівалентності представлений перекладами, змістова близькість яких до оригіналу також не ґрунтується на спільності значень використаних мовних засобів. У подібних висловлюваннях більшість слів і синтаксичних структур оригіналу не знаходить безпосередньої відповідності в тексті перекладу.

Таким чином, для відносин між оригіналами і перекладами цього типу характерно:

- 1) неспівмірність лексичного складу і синтаксичної організації;
- 2) неможливість зв'язати лексику і структуру оригіналу і перекладу відносинами семантичного перефразування або синтаксичної трансформації;
- 3) збереження в перекладі мети комунікації;
- 4) збереження в перекладі вказівки на ту ж саму ситуацію [25, 60].

У змісті висловлювання присутні не самі ситуації та їхні ознаки, а лише їхні мовленнєві образи, які передаються у вигляді якихось відомостей чи інформації, тобто у вигляді повідомлення. Характер відображення обраних ознак та внутрішня організація інформації про них складають логічну структуру повідомлення. Одиниці смислу, що відображають окремі ознаки

ситуації, являють собою загальні поняття – змістовні категорії. Спільність змісту таких ситуацій цілком ґрунтується на екстралінгвістичному досвіді комунікантів. Із життєвого досвіду нам відомо, що для того, щоб людину можна було побачити у даному місці, необхідно, аби вона туди прийшла, тобто знаходилася там. З цього робиться висновок, що “вона там майже не буває” та “ми її рідко там бачимо” означають “одне й те саме”.

Спільність змісту можна виявити і за рахунок різних змістовних категорій, наприклад:

Вона ще спить. – Вона ще не прокинулася.

Ми не можемо взяти його з собою. – Нам потрібно його залишити.

День скінчився. – Починався вечір.

Тут наявні логічні, головним чином причинно-наслідкові зв'язки.

Ідентифікація ситуації – це відображення у змісті висловлювання якоїсь реальної ситуації шляхом одного з можливих способів її опису. У свою чергу, спосіб опису ситуації – це відображення у змісті висловлювання тих ознак ситуації, які використано для її ідентифікації й узагальнено у вигляді змістовних категорій.

При другому типі характерна ідентифікація в оригіналі й перекладі однієї й тієї ж ситуації при змінненні способу її опису. Основою слугує універсальний характер відносин між мовою й екстралінгвістичною реальністю.

Другий тип перекладацької еквівалентності не базується на спільності значень використаних мовних засобів. Ось декілька прикладів:

He answered the telephone – Він зняв слухавку.

You are not fit to be in a boat – Тебе не можна пускати в човен.

You see one, you have seen them all – Усі ведмеді схожі один на одного [25,70].

У цих висловлюваннях більшість слів та синтаксичних структур не знаходить безпосередньої відповідності у тексті перекладу. Разом з тим можна стверджувати, що між джерелом і перекладом цієї групи існує більша

спільність змісту, ніж при еквівалентності першого типу. Зіставимо, наприклад, переклади:

You can't be serious! – Вухам своїм не вірю!

He answered the telephone – Він зняв слухавку.

У першому прикладі йдеться про різні явища, між якими не можна побачити якогось реального зв'язку. Спільність оригіналу й перекладу полягає лише в тому, що в обох випадках можна зробити однакові висновки про емоційне ставлення мовця до попереднього зауваження його співрозмовника.

У другому прикладі незіставні мовні засоби оригіналу й перекладу фактично описують один і той самий вчинок, вказують на однакову реальність, оскільки спілкуватися по телефону можна тільки знявши слухавку. В обох текстах йдеться про різне, але те саме. Про такі висловлювання часто кажуть, що вони «висловлюють іншими словами *одну* й ту саму думку»:

Stop, I have a gun! – Стій, стріляти буду!

Reduction on taking a quantity – Оптовим покупцям знижка [25, 73].

Тобто, другий тип еквівалентності відрізняється від першого тим, що образи в ньому єдині, але дії в різних мовах відмінні, причина замінюється наслідком. Використано ситуативні синоніми: відповів - зняв, не підходити по характеру - не пускати, бачити одного / бачити багатьох - походити один на одного.

Широке поширення в перекладах еквівалентності другого типу пояснюється тим, що в кожній мові існують кращі способи опису визначених ситуацій, що виявляються зовсім неприйнятними для інших мов. Англійською кажуть:

We locked the door to keep thieves out.

Україномовній людині здається безглуздим описувати дану ситуацію подібним чином (замикати двері, щоб тримати злодіїв зовні), але цілком можливо сказати:

Щоб злодії не проникли в будинок.

Підкреслюючи неможливість для себе яких-небудь вчинків, англієць скаже:

I am the last man to do it.

Українською мовою неможливо відтворити подібне повідомлення, назвавши кого-небудь «останньою людиною, що здатна зробити що-небудь». Прийдеться описати в перекладі цю ситуацію іншим шляхом, наприклад:

Я ж, у всякому разі, цього не зроблю.

Необхідність встановлювати при перекладі еквівалентність на рівні ситуації може бути пов'язана і з тим, що в багатьох випадках члени мовного колективу постійно застосовують лише один спосіб опису визначеної ситуації. Особливо часто це має місце в стандартних мовних формулах, попереджувальних написах, загальноприйнятих побажаннях, вираженнях співчуття і т.д. Почувши прохання покликати кого-небудь до телефону, українською запитають:

Хто його запитує?

А англійською це буде звучати так:

Who shall I say is calling?

Вказати, в яку сторону відкриваються двері, англійською можна написом «*Pull*» чи «*Push*», а українською — «*До себе*» чи «*Від себе*». Теоретично можна по-різному попередити про свіжопофарбований предмет, українською обов'язково напишуть: «*Обережно, пофарбовано*», а англійською — «*Wet paint*». Якщо ситуація, описана в оригіналі, повинна бути передана мовою перекладу лише одним строго визначеним способом, вибір варіанту перекладу відбувається ніби незалежно від способу опису даної ситуації в тексті оригіналу, і структура повідомлення в перекладі виявляється заздалегідь заданою [25, 78].

Звісно, що при цьому відповідні повідомлення в оригіналі і перекладі можуть мати однакову структуру лише у виняткових випадках, коли обов'язкові способи опису даної ситуації в обох мовах збігаються.

Цей вид еквівалентності також не сумісний з перекладом спеціальної літератури. Часто він передбачає виникнення двозначності, що є неприпустимим при перекладі технічної літератури.

2.5 Еквівалентність на рівні способу опису ситуації

Зіставлення оригіналів та перекладів цього типу виявляє наступні особливості:

- 1) відсутність паралелізму лексичного складу і синтаксичної структури;
- 2) неможливість зв'язати структури оригіналу та перекладу відносинами синтаксичної трансформації;
- 3) збереження в перекладі мети комунікації та ідентифікації тієї ж ситуації, що і в оригіналі;
- 4) збереження в перекладі загальних понять, за допомогою яких здійснюється опис ситуації в оригіналі [25, 81].

Останнє положення доводиться можливістю семантичного перефразування повідомлення оригіналу в повідомлення перекладу, що виявляє спільність основних сем. Збереження способу опису ситуації передбачає вказівку на ту ж ситуацію, а прирівнювання описуваних ситуацій припускає, що цим досягається і відтворення мети комунікації оригіналу.

Спільність основних понять означає збереження структури повідомлення, коли для опису ситуації в оригіналі та перекладі вибираються одні й ті ж її ознаки. Якщо у попередніх типах еквівалентності в перекладі зберігалися відомості щодо того, «для чого повідомляється зміст оригіналу» і «про що в ньому повідомляється», то тут вже передається і «що повідомляється в оригіналі», тобто яка сторона описуваної ситуації складає об'єкт комунікації.

Третій рівень еквівалентності може бути охарактеризований такими прикладами:

Scrubbing makes me bad-tempered. – Від миття підлоги у мене псується настрій.

London saw a cold winter last year. – В прошлом году зима в Лондоне была холодной.

That will not be good for you. – Це може погано для вас скінчитися [25, 90].

Відносини між змістами оригіналу й перекладу в цих випадках класифікуються формально-логічними відносинами між поняттями: рівнозначності, підпорядкування, контрадикторності, перехрещення. Наявність таких зв'язків слугує додатковим показником більшої смислової спільності з оригіналом порівняно з вищерозглянутими випадками. Ця спільність основних понять означає збереження структури повідомлення, коли для опису ситуації в оригіналі й перекладі обираються одні й ті самі ознаки. Якщо у попередніх типах еквівалентності у перекладі зберігалися відомості відносно того, «для чого повідомлюється зміст оригіналу» та «про що у ньому повідомлюється», то тут уже передається і «що повідомлюється в оригіналі», тобто яка сторона ситуації, що описується складає об'єкт комунікації.

В першому прикладі еквівалентності перекладу цього типу (*Scrubbing makes me bad-tempered. – Від миття підлог у мене настрій псується*) *scrubbing* (чистити щіткою) вживається в різних типізованих ситуація. Семами семантичної структури є слова *підлога, руки (перед операцією)*. На наш погляд, одного речення недостатньо для встановлення точного перекладу. У перекладі також можуть бути варіанти:

Миття підлог псує мені настрій;

Миття рук перед операцією псує мені настрій і т.д.

У межах одного способу опису ситуації можливі такі види семантичного варіювання:

1) ступінь деталізації опису (означає більшу чи меншу експліцитність перекладу порівняно з оригіналом):

I saw there was a question asked. – Я бачив у газетах, що був запит;

2) спосіб об'єднання у повідомленні ознак, що підлягають опису (поняття, узагальнюючі обрані ознаки ситуації, сполучаються у повідомленні за певних правил його побудови);

3) напрямок відносин між ознаками (при описі ситуації з різних точок зору синонімічні повідомлення можуть пов'язуватися відносинами конверсивності):

Професор приймає іспит у студентів. – Студенти складають іспит професорові;

4) розподіл окремих ознак у повідомленні (порядок слідування ознак у тексті перекладу може бути іншим ніж в оригіналі).

Можна вважати, що третій тип еквівалентності для спеціального перекладу мало придатний (хоча і зрідка можливий), так як може викликати двозначність в розумінні сенсу.

2.6 Еквівалентність на рівні структури висловлювання

У четвертому типі еквівалентності, разом із трьома компонентами змісту, які зберігаються в третьому типі, у перекладі відтворюється і значна частина значень синтаксичних структур оригіналу.

Як приклад В. Н. Комісаров розглядає невеликий уривок з роману Марка Твена «Янки з Коннектикуту при дворі короля Артура» і його переклад (Пер. Н. Чуковського):

«One thing troubled me along at first – the immense interest which people took in me. Apparently the whole nation wanted a look at me... – Одно тревожило меня вначале – то необыкновенное любопытство, с которым относились ко мне все. Казалось, весь народ хотел на меня поглядеть [25, 95].»

Структурна організація оригіналу дає певну інформацію, що входить в загальний зміст тексту перекладу. Синтаксична структура висловлювання

обумовлює можливість використання в ньому слів певного типу у певній послідовності і з певними зв'язками між окремими словами, а також багато в чому визначає ту частину змісту, яка виступає на перший план в акті комунікації. Тому максимально можливе збереження синтаксичної організації оригіналу при перекладі сприяє більш повному відтворенню змісту оригіналу [25, 99].

Крім того, синтаксичний паралелізм оригіналу і перекладу дає основу для співвіднесення окремих елементів цих текстів. Використання в перекладі аналогічних синтаксичних структур забезпечує інваріантність синтаксичних значень оригіналу і перекладу.

Максимальна еквівалентність досягається при використанні аналогічних конструкцій. При відсутності таких використовуються найбільш близькі за змістом:

The bed was not slept in. – У ліжку ніхто не спав.

Відтворення порядку слів має важливість не саме по собі, а тоді, коли в ньому міститься вказівка на значеннєвий центр висловлення:

Стіл стояв у куті (де?) – The table stood in the corner.

У куті стояв стіл (що?) – There was a table in the corner.

Таким чином, відносини між оригіналами і перекладами четвертого типу еквівалентності характеризуються такими особливостями:

1) значним, хоча і неповним паралелізмом лексичного складу – для більшості слів оригіналу можна відшукати відповідні слова в перекладі з близьким змістом;

2) використанням в перекладі синтаксичних структур, аналогічних структурам оригіналу або пов'язаних з ними відносинами синтаксичного варіювання, що забезпечує максимально можливу передачу в перекладі значення синтаксичних структур оригіналу;

3) збереженням у перекладі мети комунікації, вказівки на ситуацію і способу її опису [25, 105].

При неможливості повністю зберегти синтаксичний паралелізм дещо

менша ступінь інваріантності синтаксичних значень досягається шляхом використання в перекладі структур, пов'язаних з аналогічною структурою відносинами синтаксичного варіювання. У четвертому типі еквівалентності відзначаються три основних види такого варіювання:

- 1) використання синонімічних структур, пов'язаних відносинами прямої або зворотної трансформації;
- 2) використання аналогічних структур зі зміною порядку слів;
- 3) використання аналогічних структур зі зміною типу зв'язку між ними [25, 79].

I told him what I thought of her. – Я сказав йому свою думку про неї.

Тут вже зберігаються значення, укладені в зв'язках між мовними одиницями, проте еквівалентності на рівні слів немає (*what I thought of her – свою думку про неї*).

Слід зазначити, що цей тип еквівалентності часто зустрічається в публіцистиці:

Experience changed the ideas of this British officer. American airmen started the process of «brainwashing». He saw them machine-gun a road full of refugees. – Опыт изменил образ мыслей этого английского офицера. Американские летчики положили начало процессу «прозрения». Он видел, как они обстреливали из пулеметов дорогу, забитую беженцами.

Практика перекладу показує, що даний тип еквівалентності також зустрічається в перекладі науково-технічних текстів. Наприклад:

Brake Assist is designed to shorten stopping distance in a «panic» stop. - Система екстреного гальмування призначена для скорочення гальмівного шляху при «раптовій» зупинці.

2.7 Еквівалентність на рівні семантико-лексичної відповідності

В останньому, п'ятому типі еквівалентності досягається максимальний ступінь близькості змісту оригіналу і перекладу, яка може існувати між

текстами на різних мовах.

Для відносин між оригіналами і перекладами цього типу характерно:

- 1) висока ступінь паралелізму в структурній організації тексту;
- 2) максимальна співвіднесеність лексичного складу: у перекладі можна вказати відповідності всім словам оригіналу;
- 3) збереження в перекладі всіх основних частин змісту оригіналу [25, 80].

До чотирьох частин змісту оригіналу, що зберігаються для попереднього типу еквівалентності, додається максимально можлива спільність окремих слів, що входять до значення співвіднесених слів в оригіналі та перекладі.

Ступінь такої спільності визначається можливістю відтворення у перекладі окремих компонентів значення слів оригіналу, що, у свою чергу, залежить від того, як висловлюється той чи інший компонент у словах вихідної мови та мови перекладу і як у кожному випадку на вибір слова в перекладі впливає необхідність передати інші частини змісту оригіналу.

З нашої точки зору, саме цей тип еквівалентності найчастіше спостерігається під час перекладу науково-технічної та спеціальної літератури у цілому через те, що він дуже точно та однозначно передає зміст оригіналу мовою перекладу.

Розглянемо еквівалентність на рівні лексико-семантичної відповідності на прикладі діючого договору про співпрацю між українською та іспанською компаніями. Договір укладено англійською мовою з перекладом на російську.

Висока ступінь паралелізму в структурній організації тексту:

1. (I) After the extension period of five years (II) this agreement gets automatically renewed for other five years (III) unless one of the parties decides to stop the business relation. *1. (I) По истечению продленного пятилетнего срока (II) настоящее Соглашение автоматически продлевается на следующие пять лет, (III) за исключением случаев, когда одна*

- из Сторон решит приостановить торговые и деловые отношения.
2. (I) *The Company is entitled (II) to sell on their own behalf the Principal's Products (III) and to act as the Contract Holder.* 2. (I) Компания имеет право (II) продавать от своего имени продукцию Принципала (III) и выступать контрактодержателем.
3. (I) *The Principal hereby (II) appointed the Company as the sole and sale representative, agent and distributor of the Principal's Products for Ukraine.* 3. (I) Настоящим Принципал (II) назначил Компанию единоличным торговым представителем, агентом и дистрибьютором Продуктов Принципала в Украине.
4. (I) *The Principal and the Company (II) shall be referred to herein either individually as a "Party" (III) or collectively as the "Parties".* 4. (I) Принципал и Компания (II) далее каждый в отдельности именуется как «Сторона», (III) а вместе как «Стороны».

Максимальна співвіднесеність лексичного складу – у перекладі можна вказати відповідності майже всім словам оригіналу:

1. *This Agreement shall continue in full force and effect for an initial term of three years commencing from the date of signing of this Agreement.* 1. *Настоящее Соглашение будет оставаться в силе и действовать на протяжении первоначального срока в три года, начиная с даты подписания Соглашения.*
2. *5 % for a discount to the client of initial offer price between 0-5 %* 2. *5 % для скидки клиенту от первоначально предложенной цены в диапазоне 0-5 %*

3. The foregoing obligation shall not extend to information that is or becomes public through no fault of either of the parties. 3. Вышеуказанное обязательство не распространяется на информацию, которая является или становится общедоступной не по вине какой-либо из Сторон.
4. The Arbitration language will be English. 4. Языком судебного разбирательства является английский язык

Збереження в перекладі всіх основних частин змісту оригіналу:

1. *Limited Liability Company «Research and Production Association «PromInvestService», (hereinafter referred as the “Company”), a company organized under the laws of Ukraine, with Taxpayer Identification Number 39789324, having its registered office and place of business and address at: office 201, 84 Filosofskaya Street, Dnepropetrovsk, 49000, Ukraine, as represented by Sergii Klymenko, General Director, acting based on the Articles of Association.* 1. *ООО «Научно-производственное объединение «ПромИнвестСервис» (далее Компания), созданной в соответствии законодательством Украины, ИНН 39789324, юридический и фактический адрес местонахождения компании: 49000, Украина, г. Днепропетровск, улица Философская 84, офис 201, в лице Директора Клименко Сергея Сергеевича, действующего на основании Устава.*
2. *Once the total sales within these first three years of this Agreement achieved 6 million (6,000,000) Euro, then this Agreement is automatically extended for another term of five years, and the Company continue automatically to be the sole and sale representative, agent* 2. *Если общий объем продаж в течение этих первых трех лет по настоящему Соглашению достигнет 6 миллионов (6,000,000) Евро, то настоящее Соглашение сразу автоматически продлевается на следующий период сроком на пять*

and distributor of the Principal's Products for the whole territory.

лет, и Компания автоматически будет продолжать являться единоличным торговым представителем, агентом и дистрибьютором Продуктов Принципала на всей территории.

3. No modification of this Agreement will be effective unless in writing and signed by both parties.

3. Никакие изменения настоящего Соглашения не имеют юридической силы, если только они не оформлены в письменном виде и не подписаны обеими Сторонами.

4. The Principal shall pay to the Company a sales commission (a "Regular Commission") based on the sales price (considering the discount and the percentage of the down payment).

4. Принципал должен выплатить Компании комиссионное вознаграждение от продаж («Регулярная комиссия») исходя из реализационной цены (с учетом скидки и процента первоначального взноса).

Ці приклади свідчать про те, що еквівалентність на рівні лексико-семантичної відповідності під час перекладу спеціальних текстів досягається навіть при перекладі доволі довгих речень. Це можливо завдяки тому, що науковий стиль емоційно нейтральний, використовує однозначні поняття та не потребує застосування значних трансформацій. Завдяки цьому перекладач має можливість під час перекладу знаходити лексичні, синтаксичні та граматичні еквіваленти максимально близькі елементам тексту оригіналу.

Зазвичай у відносинах між перекладом та оригіналом спостерігаються чи одразу усі три критерія, що характерні еквівалентності на рівні лексико-семантичної відповідності, або, як мінімум, два з них.

Еквівалентність на цьому рівні зазвичай спостерігається під час так званого буквального перекладу, який у свою чергу не є явищем позитивним,

але якщо такий переклад є адекватним та еквівалентим, або хоча б одним з них, то у спеціальному перекладі він допускається.

Висновки до 2 розділу

Серед досліджених нами багаторівневих теорій еквівалентності найбільш розгорнутою та детальною є теорія Комісарова. Запропонована ним модель передбачає аналіз еквівалентності на п'яти взаємопов'язаних рівнях: мети комунікації, опису ситуації, способу опису ситуації, структури висловлювання та лексико-семантичної відповідності. Кожен з цих рівнів має певні ознаки притаманні лише йому.

Еквівалентність на рівні мети комунікації та на рівні опису ситуації характеризуються неможливістю зв'язати лексику і структуру оригіналу і перекладу відносинами семантичного перефразування або синтаксичної трансформації, відсутністю паралелізму лексичного та синтаксичного складу. Ці види еквівалентності не сумісні з перекладом спеціальних текстів. Часто вони передбачають виникнення двозначності, що є неприпустимим при перекладі технічної літератури.

Еквівалентність на рівні способу опису ситуації та на рівні структури висловлювання частіше, але далеко не завжди, спостерігається у спеціальному перекладі через те, що на рівні способу опису ситуації зберігаються усі основні поняття тексту оригіналу, а на рівні структури висловлювання незмінними залишаються навіть цілі структури, в яких може варіюватися порядок слів та види зв'язку між словами. Під час такого перекладу двозначність може виникати, але у розумному сенсі, не псує розуміння тексту.

На рівні лексико-семантичної відповідності зазвичай спостерігається:

- найвища ступінь паралелізму в структурній організації тексту;
- максимальна співвіднесеність лексичного складу: у перекладі можна вказати відповідність всім словам оригіналу;
- зберігаються усі основні частини змісту оригіналу.

Аналіз договору дозволяє зробити висновок про те, що із п'яти запропонованих В. Н. Комісаровим рівнів еквівалентності еквівалентність на рівні лексико-семантичної відповідності є домінуючою під час

спеціального перекладу через те, що саме цей тип еквівалентності максимально зберігає зміст тексту оригіналу та усуває проблему двозначності.

ВИСНОВКИ

Спеціальний переклад є інформаційно-комунікативним перекладом, який обслуговує предметні галузі знань зі своєю термінологічною номенклатурою.

У таких сферах спілкування як: суспільно-політичні, наукові, технічні, військові, адміністративно-господарські, юридичні, дипломатичні, комерційні, ділові, фінансові, публіцистичні та інші – використовується саме спеціальний переклад.

Еквівалентністю перекладу вважають реальну змістову відповідність текстів оригіналу і перекладу, яка досягається перекладачем у процесі перекладу. Еквівалентність має відповідати певним орієнтована на результати перекладу, на відповідність тексту перекладу певним параметрам оригіналу. Еквівалентність, як поняття суто перекладацьке, розглядається як результат перекладу винятково відносно оригіналу та ступеню повноти передачі значущих елементів оригіналу. Еквівалентність відсилає нас до формального боку перекладу. В аспекті еквівалентності реалізується виразна заміна форми тексту оригіналу формою тексту перекладу (як в цілому, так і зокрема, на кожному із структурних рівнів). Еквівалентність – умовна категорія перекладу.

У свою чергу адекватністю є співвідношення вихідного та кінцевого текстів, при якому враховується мета перекладу. Адекватність тексту перекладу визначається його відповідністю до того завдання, для вирішення якого був здійснений процес перекладу. Поняття адекватності тексту перекладу включає в себе певну ступінь перекладацької еквівалентності проте не зводиться до неї. Адекватність це перш за все прагматична цінність перекладу, тобто його відповідність комунікації. Адекватність – безумовна категорія перекладу.

Обидві категорій мають оціночно-нормативний характер. Однак, проведений аналіз показує, що смислові і функціональні критерії

розмежування і визначення взаємозв'язків категорій адекватності та еквівалентності в масштабі окремого знакового еквівалента (слова, словосполучення) і в масштабі великих одиниць тексту (висловлювання, група висловлювань) істотно розходяться в силу самої рівневої специфіки текстових одиниць. Однак, у ряді випадків ці поняття можна вважати тісно пов'язаними, а іноді навіть взаємозамінними.

Вивчивши багаторівневі теорії еквівалентності таких дослідників, як В. Н. Комісаров, А. Д. Швейцер, В. Г. Гак та Г. Єгер, теорія рівнів еквівалентності Комісарова виявилася найбільш інформативною та детально розробленою. Саме тому ми обрали її для подальшого аналізу, який допоміг нам дослідити п'ять рівнів еквівалентності тексту та виявити, який з них найчастіше досягається під час спеціального перекладу.

Виявилось, що під час перекладу науково-технічної та спеціальної літератури найчастіше досягається еквівалентність на рівні лексико-семантичної відповідності. Це зумовлено самою сутністю спеціального перекладу, метою якого є точно та однозначно передати зміст оригіналу. На вищезгаданому рівні цьому сприяє висока ступінь паралелізму у структурній організації тексту, максимальна співвіднесеність лексичного складу та збереження у тексті перекладу усіх основних частин змісту оригіналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение / И. С. Алексеева. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 352 с.
2. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В. В. Алимов. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 160 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М. : УРСС, 2010. – 190 с.
4. Бочарнікова А. М. Часткові еквіваленти в перекладних перських словниках / Бочарнікова Анна Михайлівна // *Studia Linguistica*. – вип. 16. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. – С. 305-310.
5. Брандес М. П. Предпереводоведческий анализ текста / М. П. Брандес, В. И. Провоторов. – М. : Тезаурус, 2001. – 240 с.
6. Бреус Е. В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский / Е. В. Бреус. – М. : УРАО, 2002. – 208 с.
7. Бронська А. П. Лінгвокраїнознавчий аспект у викладанні української мови як іноземної / А. Бронська // *Дивослово. Українська мова й література в навчальних закладах України*. – № 7. – К., 2000. – С. 43-44.
8. Верещагин Е. М. В поисках новых путей развития лингвострановедения: концепция речеповеденческих тактик / Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. – М. : Институт русского языка им. А. С. Пушкина, 1999. – 84 с.
9. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / Виноградов В. С. – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 240 с.
10. Витренко, А. Г. Может ли перевод быть частично эквивалентным? / А. Г. Витренко. // *Вестник МГЛУ : отв. ред. В. К. Ланчиков*. – Вып. 506: Семантические и стилистические аспекты перевода. – М., 2005. – С. 40-52.
11. Волошина А. М. Безеквівалентна лексика близькопоріднених мов: проблема семантичної структури / Волошина А. // *Наукові записки. - Випуск XXVI. - Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. – Кіровоград :

РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. – С. 56-64.

12. Гарбовский Н. К. Теория перевода / Н. К. Гарбовский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 554 с.

13. Горбачевский А. А. Оригинал и его отражение в тексте перевода / А. А. Гарбовский – Челябинск : ЧГУ, 2001. – 202 с.

14. Гордієнко Н. М. Поняття перекладацької еквівалентності як центральна проблема теорії художнього перекладу / Н. М. Гордієнко // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція «Найновітє научні постиження». – Том 18. Філологічні науки. – Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. – 104 с.

15. Егер Г. Коммуникативная и функциональная эквивалентность // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М.: 1978. – 138 с.

16. Зорівчак Р. П. Термін «структурно-конотативна реалія» у контрактивній лінгвістиці та перекладознавстві / Р. П. Зорівчак // Проблеми зіставної семантики. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з проблем зіставної семантики 28-30 березня 1995 р. / Кочерган М. П. (відповідальний редактор) та ін. – К., 1995. – С. 224-227.

17. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English - Russian / Т.А. Казакова. – СПб. : Издательство Союз, 2000. – 320 с.

18. Казакова Т. А. Теория перевода (лингвистические аспекты) / Т. А. Казакова. – СПб. : Издательство Союз, 2000. – 296 с.

19. Казакова Т. А. Translation Techniques. English - Russian. Практические основы перевода / Т. А. Казакова. – М. : Союз, 2001. – 78 с.

20. Катфорд Дж. К. Лингвистическая теория перевода: Об одном аспекте прикладной лингвистики. Перевод с английского / Дж. К. Катфорд. – М. : ЛКИ, 2007. – 176 с.

21. Коваленко А. Я. Общий курс научно-технического перевода: Пособие по переводу с англ. языка на рус. / А. Я. Коваленко. – К. : «Фирма «ИНКОС», 2003. – 320 с.

22. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода / В. Н. Комиссаров – М. :

ЛКИ, 2007. – 176 с.

23. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : Высш. шк., 2000. – 348 с.

24. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 2001. – 424 с.

25. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). / В. Н. Комиссаров. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с.

26. Корунец І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / Корунец І. В. – Вінниця : Нова Книга, 2003. – 274 с.

27. Космеда Т. А. Вступ до мовознавства в тестах / Т. А. Космеда, О. Б. Ляховин ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т романо-герм. філол. – Дрогобич : Коло, 2012. – 130 с.

28. Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації / М. П. Кочерган // Проблеми зіставної семантики. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики 23-25 вересня 1999р. – К. , 1999. – С. 42-45.

29. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М. П. Кочерган. – К. : Перун, 1999. – С. 171-172.

30. Кушнір Г. К. Перекладацькі трансформації та їх класифікація / Кушнір Галина, Любов Козуб // *Studia Lingua*: актуальні проблеми лінгвістики і методики викладання іноземних мов. – вип. 12. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – С. 351-358.

31. Латышев Л. К. Курс перевода. Эквивалентность перевода и способы её достижения / Л. К. Латышев. – М. : Международные отношения, 1981. – 198с.

32. Латышев Л. К. Перевод: теория, практика и методика преподавания / Л. К. Латышев, А. Л. Семенов. – М. : Академия, 2003. – 192 с.

33. Латышев Л. К. Технология перевода / Л. К. Латышев. – М. : Академия, 2007. – 320 с.

34. Левицкая Т. Р. Пособие по переводу с английского языка на русский / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – М. : Высшая школа, 1973. – 136 с.
35. Левицкая Т. Р. Чем вызываются лексические трансформации при переводе? / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман // Тетради переводчика. Вып. 12. – М. : Междунар. отношения, 1985. – С. 50-69.
36. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский лицей, 1996. – 298 с.
37. Миропольська Н. Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика / Н. Є. Миропольська. – К. : Наука, 2002. – 204 с.
38. Найда Ю. К науке переводить. Принципы соответствий // Вопросы теории перевода в современной лингвистике. – М. : 1978
39. Нелюбин Л. Л. Введение в технику перевода: учебное пособие / Л. Л. Нелюбин. – М. : Флинт, 2009. – 216 с.
40. Попова З. Д. Лексическая система языка (внутренняя организация, категориальный аппарат и приемы изучения) / З. Д. Попова., И. А. Стернин – Воронеж : Изд-в Воронеж. ун-та, 1984. – 148 с.
41. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / А. В. Федоров. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: ООО «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002. – 416 с.
42. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. - М., 2009. – 212 с.
43. Широкова Г. А. Практическая грамматика английского языка: Учебное пособие по переводу / Г.А. Широкова. - М.: Флинта, 2015. – 304 с.
44. Якобсон Р. О лингвистических аспектах перевода // Якобсон Р. Избранные работы. М., 2000
45. Яшина Н. К. Практикум по переводу с английского языка на русский: Учебное пособие / Н.К. Яшина. - М.: Флинта, 2015. – 72 с.
46. Bell R. T. Translation and Translating. – London: Cambridge Press,

1991. – 480 p.

47. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation. Ldn., 1965

48. Hatim B., Mason I. Discourse and the Translator. – New York: Brooklyn Bridge, 1988. – 490 p.

49. Newmark P. A. Approaches to Translation. Oxford, 1981.

50. Newmark P. A. Textbook of Translation. – New York: Harrison Press, 1988.

ДОДАТКИ

Додаток А

Переклад договору про співпрацю між українською та іспанською компаніями (з англійської на російську)

Agreement	Соглашение
This Agreement is made and entered in Cordoba, Spain, on 22/006/2015, by and between:	Настоящее Соглашение оформлено и заключено в г. Кордова, Испания, 22.06.2015 г. между:
Silos Cordoba S.L., a company organized and existing under the laws of Spain, with Commercial Registration No. ESB 14526370, and having its registered office and place of business and address at C/ Imprenta de la Alborada, 226, 14014 Cordoba, Spain, Tel: +34 957 325 165, Fax: +34 957 325 473 (the Principal), as represented by _____, acting based on _____	«Силос Кордова С.Л.» (Silos Cordoba S.L.), компанией, созданной и действующей в соответствии с законодательством Испании, регистрационный номер компании в торговом реестре: ESB 14526370, юридический и фактический адрес местонахождения компании: Импрента де ла Альборада, 226, 14014, г. Кордова, Испания (C/ Imprenta de la Alborada, 226, 14014 Cordoba, Spain), тел.: +34 957 325 165, факс: +34 957 325 473 (Принципал), в лице _____, действующего на основании _____.
And	И

<p>Limited Liability Company «Research and Production Association «PromInvestService», (hereinafter referred as the “Company”), a company organized under the laws of Ukraine, with Taxpayer Identification Number 39789324, having its registered office and place of business and address at: office 201, 84 Filosofskaya Street, Dnepropetrovsk, 49000, Ukraine, as represented by Sergii Klymenko, General Director, acting based on the Articles of Association.</p>	<p>ООО «Научно-производственное объединение «ПромИнвестСервис» (далее Компания) созданной в соответствии с законодательством Украины, ИНН 39789324, юридический и фактический адрес местонахождения компании: 49000, Украина, г. Днепропетровск, улица Философская 84, офис 201, в лице Директора Клименко Сергея Сергеевича, действующего на основании Устава.</p>
<p>(The Principal and the Company shall be referred to herein either individually as a "Party" or collectively as the "Parties")</p>	<p>(Принципал и Компания далее каждый в отдельности именуются как «Сторона», а вместе как «Стороны»)</p>
<p><i>WHEREAS</i>, the Principal is engaged in the manufacture and sale of the products and services covered by this Agreement, which are Silos and conveying system for turnkey projects of grain storage systems (the "Product"), <i>WHEREAS</i>, the Principal desires to promote the sale of the Product Ukraine (the "Territory"), and to appoint the</p>	<p><i>ПОСКОЛЬКУ</i> Принципал занимается изготовлением и продажей продуктов и услуг, предусмотренных настоящим Соглашением, которые включают силосные башни и конвейерные системы для проектов по системам зернохранилищ под ключ («Продукт»), <i>ПОСКОЛЬКУ</i> Принципал желает</p>

<p>Company as the sole agent and sale representative and distributor of the Principal for Product in UKRAINE, and the Company accepts such appointment. Now therefore, in consideration of the mutual covenants, promises and undertaking, contained herein, both parties agreed as follows:</p>	<p>содействовать росту сбыта Продукта на Украине («Территория»), а также назначить Компанию единоличным агентом и торговым представителем, а также дистрибьютором Принципала по реализации Продукта в Украине, а Компания принимает такое назначение.</p> <p>Настоящим удостоверяется, что принимая взаимные соглашения, договорные обязанности и обязательства, изложенные в настоящем договоре, обе Стороны договорились о нижеследующем:</p>
<p>1) The Principal hereby appointed the Company as the sole and sale representative, agent and distributor of the Principal's Products for Ukraine.</p>	<p>1) Настоящим Принципал назначил Компанию единоличным торговым представителем, агентом и дистрибьютором Продуктов Принципала в Украине.</p>
<p>2) a) The Principal shall not appoint any other agent/s, representative/s, or distributor/s or authorizing any person to market or sell any of the Products directly or indirectly except through the Company.</p>	<p>2) a) Принципал не должен назначать какого-либо другого агента/агентов, представителя/представителей, дистрибьютора/дистрибьюторов, а также не должен предоставлять полномочия какому-либо иному лицу выставлять на продажу и продавать какие-либо из Продуктов, напрямую или через посредников, в обход Компании.</p>

<p>b) The Principal will respect point 2a) of this agreement to the Company but can't exclude that foreign engineering companies or distributor purchase its material and that it get sold afterwards to the Territory in a complete turnkey project due to the fact that he is not always informed about the final customer. These cases can't be controlled and have to be excluded.</p>	<p>b) Принципал будет соблюдать условия пункта 2a) настоящего Соглашения в отношении Компании, но не может исключать случаев приобретения их материалов зарубежными инжиниринговыми компаниями и дистрибьюторами, а также того факта, что они впоследствии могут быть проданы на Территории в рамках законченного проекта «под ключ», в связи с тем, что он не всегда осведомлен о конечном потребителе. Эти случаи невозможно проконтролировать и их нельзя исключать.</p>
<p>3) This Agreement shall continue in full force and effect for an initial term of three years commencing from the date of signing of this Agreement.</p>	<p>3) Настоящее Соглашение будет оставаться в силе и продолжать действовать на протяжении первоначального срока в три года, начиная с даты подписания настоящего Соглашения.</p>
<p>4) Once the total sales within these first three years of this Agreement achieved 6 million (6,000,000) Euro, then this Agreement is automatically extended for another term of five (5) years, and the Company continue automatically to be the sole and sale representative, agent and distributor of the Principal's</p>	<p>4) Если общий объем продаж в течение этих первых трех лет по настоящему Соглашению достигнет 6 миллионов (6,000,000) Евро, то настоящее Соглашение сразу автоматически продлевается на следующий период сроком на пять (5) лет, и Компания автоматически</p>

<p>Products for the whole territory.</p> <p>After the extension period of five years this agreement gets automatically renewed for other five years unless one of the parties decides to stop the business relation. During the extension period of five years, and afterwards, an average sale of three million Euros per year is to be achieved by the Company in the Territory. In the case that during a period of three continuous years the above mentioned annual average sales of three million Euros is not achieved the Principal has the possibility to cancel this agreement at the end of these three years period.</p>	<p>будет продолжать являться единоличным торговым представителем, агентом и дистрибьютором Продуктов Принципала на всей территории.</p> <p>По истечению продленного пятилетнего срока настоящее Соглашение автоматически продлевается на следующие пять лет, за исключением случаев, когда одна из Сторон решит приостановить торговые и деловые отношения. В течение пятилетнего срока, на который продлевается действие Соглашения и далее, Компания должна осуществлять средний объем продаж на Территории на сумму три миллиона Евро в год. В случае если в течение непрерывного трехлетнего срока сумма среднего объема ежегодных продаж не достигла трех миллионов Евро, Принципал имеет возможность расторгнуть настоящее Соглашение по истечению этого трехлетнего срока.</p>
<p>5) The Company will exercise the utmost diligence and use its best endeavors to promote and market the Products in the Territory. The</p>	<p>5) Компания должна уделять предельное внимание и прилагать все усилия для продвижения и продажи Продуктов на Территории. Компания</p>

<p>Company will include the logo of the Principal in his company profile and will assume all the steps to qualify Silos Cordoba as a supplier on the above mentioned Territory.</p>	<p>добавит логотип Принципала в профиль деятельности компании и предпримет все возможное, чтобы «Силос Кордова» (Silos Cordoba) стала на вышеупомянутой Территории правомочным поставщиком.</p>
<p>6) The Principal shall provide the Company, free of charge, with promotional and advertising material for the marketing and promotion of the Products. The Principal will forward all the interested contacts and RFQ for the Territory, which it might get through its webpage, to the Company.</p>	<p>6) Принципал должен бесплатно предоставить Компании промо- и рекламные материалы для продажи и продвижения Продуктов. Принципал передает Компании всю, представляющую интерес, контактную информацию и запросы на предоставление ценовых предложений по Территории, которые он мог получить посредством использования своих веб-страниц.</p>
<p>7) Both parties shall hold in strict confidence any and all confidential information and shall not disclose the same to any other person, firm or corporation except as reasonably required performing its obligations under this Agreement. The foregoing obligation shall not extend to information that is or becomes public through no fault of either of the parties.</p>	<p>7) Обе стороны должны соблюдать строгую конфиденциальность всей конфиденциальной информации, и не разглашать ее каким-либо иным лицам, фирме или корпорации, за исключением случаев, когда это обоснованно требуется для выполнения их обязательств по настоящему Соглашению. Вышеуказанное обязательство не распространяется на информацию,</p>

	<p>которая является или становится общедоступной не по вине какой-либо из Сторон.</p>
<p>8) All notices under this Agreement shall be in writing and given by certified or overnight mail, cable, or facsimile, or via e-mail addressed of the parties above written.</p>	<p>8) Все уведомления по настоящему Соглашению должны выполняться в письменном виде и направляться заказной или экспресс-почтой с доставкой на следующий день, по кабельной или факсимильной связи, электронной почте в адрес Сторон, указанный выше.</p>
<p>9) This Agreement shall be governed exclusively by the laws of Spain. The parties shall submit to the exclusive jurisdiction of International court in London. The Arbitration language will be English.</p>	<p>9) Настоящее Соглашение должно регулироваться исключительно законодательством Испании. Стороны установили, что рассмотрение всех споров и разногласий, проистекающих из настоящего договора и возникающих в связи с его исполнением, относится к исключительной юрисдикции международного суда в Лондоне. Языком судебного разбирательства является английский язык.</p>
<p>10) This Agreement, represents the entire Agreement between the parties on the subject matter hereof and supersedes all prior discussions, agreements and understandings of every kind and nature between them. No modification of this</p>	<p>10) Настоящее Соглашение представляет собой исчерпывающее Соглашение между Сторонами по предмету договора, и заменяет собой все предыдущие переговоры, соглашения и договоренности</p>

<p>Agreement will be effective unless in writing and signed by both parties</p>	<p>любого характера между Сторонами. Никакие изменения к настоящему Соглашению не имеют юридической силы, если только они не оформлены в письменном виде и не подписаны обеими Сторонами.</p>
<p>11) A) The Principal shall pay to the Company a sales commission (a “Regular Commission”) based on the sales price (considering the discount and the percentage of the down payment):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 % for a discount to the client of initial offer price between 0-5 %; - 4 % for a discount to the client of initial offer price between 6-12 %; - 3 % for a discount to the client of initial offer price between 13-17%; - for a down payment of 70% an additional commission of 0,35% will be paid to the Company; - for a down payment of 100% an additional commission of 0,7 will be paid to the Company. <p>paid by customer for any equipment ordered (“Product Sales”). In all cases a</p>	<p>11) A) Принципал должен выплатить Компании комиссионное вознаграждение от продаж («Регулярная комиссия») исходя из реализационной цены (с учетом скидки и процента первоначального взноса):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 % для скидки клиенту от первоначально предложенной цены в диапазоне 0-5 %; - 4 % для скидки клиенту от первоначально предложенной цены в диапазоне 6-12 %; - 3 % для скидки клиенту от первоначально предложенной цены в диапазоне 13-17%; - в случае первоначального взноса в размере 70% – Компании будет выплачена дополнительная комиссия в размере 0,35%; - в случае первоначального взноса в размере 100% – Компании будет выплачена

sales commission shall be calculated of the final Contract ex-works sales price excluding charges for transport, erection, supervision and commissioning. The Company shall be responsible to pay for all local taxes including social fees in the territory of Ukraine, related to the Representative fee. The Principal may aggregate all sales commissions owed to the Company for sales made and collected in the most recent billing period. Commission payments shall be made to the Company 15 days after the payment of 100 % from the client has been received by the Principal.

Б) The Company is entitled to sell on their own behalf the Principal's Products and to act as the Contract Holder. In this case the Company undertakes to perform the freight customs clearance. The Principal's responsibilities related to transportation, erection, supervision and commissioning remain the same. The difference between the Principal's price and the Company's price, at which the transaction with the Client is carried out, will be an additional profit of the

дополнительная комиссия в размере 0,7%.

от суммы, оплаченной заказчиком за заказ какого-либо оборудования («Продажи Продукта»). В любом случае, комиссионное вознаграждение от продаж должно рассчитываться по ценам заключительных положений договора франко-завод, исключая расходы на транспортировку, монтаж, надзор и ввод в эксплуатацию. Компания несет ответственность за выплату всех местных налогов, включая социальные взносы на территории Украины, касающиеся выплат торговым представителям. Принципал может объединить все вознаграждения от продаж, причитающихся Компании за осуществленные продажи, собранные за самый поздний расчетный период. Выплаты комиссионных должны быть осуществлены Компанией через 15 дней после получения Принципалом 100% оплаты клиента.

Б) Компания имеет право продавать

<p>Company, the Principal provides the Company with Commission Remuneration in the amount stated in provision 11A.</p>	<p>от своего имени продукцию Принципала и выступать контрактодержателем. В этом случае Компания берет на себя обязательства таможенной очистки груза. Обязанности Принципала по транспортировке, монтажу, шефмонтажу, надзору и вводу в эксплуатацию остаются прежними. Ценовая разница между ценой Принципала и ценой Компании, по которой будет совершена сделка с клиентом, является дополнительной прибылью Компании, дополнительно Принципал выплачивает Комиссионное вознаграждение из расчета указанные в пункте 11А.</p>
<p>12) The Company can inform the Principal about big projects of Silos in countries outside the Territory. In case that the Principal is not bounded by a local agreement the above mentioned commission can be applied. If not the commission have to be negotiated case by case.</p>	<p>12) Компания может информировать Принципала о крупных проектах «Силос» (Silos) в странах за пределами Территории. В случае если Принципала не связывают какие-либо обязательства по местным соглашениям, может применяться вышеуказанная комиссия. Если нет, комиссия может быть пересмотрена в каждом отдельном случае индивидуально.</p>
<p>IN WITNESS WHEREOF, the parties</p>	<p>В ПОДТВЕРЖДЕНИЕ</p>

have caused this agreement to be executed by their duly authorized employees, as of the day and year first above written.	ВЫШЕИЗЛОЖЕННОГО, Стороны в лице своих следующих уполномоченных представителей заключили настоящее Соглашение в указанный выше день и год.
«Силос Кордова С.Л.» (Silos Cordoba S.L.)Со
Ву/От имени: PEDRO FLORES/ПЕДРО ФЛОРЕС	Ву/От имени:
Its/Должность: EXPORT MANAGER INTERNATIONAL BUSINESS / МЕНЕДЖЕР ПО ЭКСПОРТУ ОТДЕЛА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	Its/Должность:
Sig/подпись:	Sig/подпись:
Seal/печать: Общество с ограниченной ответственностью «Научно-производственное объединение «ПромИнвестСервис» 49000, Украина, г. Днепропетровск, улица Философская 84, офис 201 МФО: 305299 ОКПО: 39789324 р/с 26003050255463 в ПАО КБ «ПриватБанк»	Seal/печать: Limited Liability Company «Research and Production Association «PromInvestService», office 201, 84 Philosophskaya Street, Dnepropetrovsk, Dnepropetrovsk region, Ukraine, 49000 MFO: 305299 ОКПО: 39789324 Account № 26003050255463, PrivatBank, SWIFT: PBANUA2X

SWIFT: PBANUA2X Банк-корреспондент: Account: 100-947012110 DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt, Germany SWIFT: DEUTDEFF	Correspondent banks: Account: 100-947012110 DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt, Germany SWIFT: DEUTDEFF
--	--

General Director /Директор _____Sergii Klymenko/ С.С. Клименко

РЕФЕРАТ

Дипломна робота : 57 с., 50 джерел.

Об'єктом дослідження є еквівалентність у спеціальному перекладі.

Метою роботи є дослідження й узагальнення питання еквівалентності, визначення типів та способів її досягнення у спеціальному перекладі.

Методи дослідження включають в себе аналіз, синтез, порівняльний метод та метод узагальнення.

У передмові описується стан проблеми, об'єкт, предмет, мета дослідження та завдання, виконання яких необхідно для досягнення поставленої мети.

У теоретичному розділі розглядається поняття спеціального перекладу, а також, поняття перекладацької еквівалентності та адекватності, критерії їх розмежування та взаємозв'язку.

У практичному розділі аналізується багаторівнева теорія еквівалентності та визначається, який з рівнів найчастіше досягається у спеціальному перекладі.

Актуальність дослідження визначається відсутністю спільної думки щодо поняття еквівалентності перекладу та труднощами, з якими перекладачі справляються в процесі спеціального перекладу.

Практична значущість дослідження полягає у покращенні розуміння поняття еквівалентності, шляхом вивчення прикладів.

Ключові слова: ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ, АДЕКВАТНІСТЬ, СПЕЦІАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД, РІВНІ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ.

SUMMARY

Diploma paper: 57 p., 50 sources.

The object of the research is the equivalence in special translation.

The aim of the research is to generalize the issues of equivalence, to define the types and methods of its achievement in special translation.

Methods of the research are represented by analysis, synthesis, comparative and generalization ones.

The foreword describes the state of the problem as well as the object, subject, aim of the research and theoretical and practical tasks that are to be accomplished in order to achieve the aim of this research.

The theoretical section is dedicated to the notion of special translation as well as to the issues of equivalence and adequacy in translation, criteria of their delimitation and interrelation.

The practical section represents the analysis of the multilevel theory of equivalence, defines which level is the most achieved one in the process of special translation.

The topicality of the research is determined by the lack of consensus on the notion of the equivalence in translation and difficulties which translators are coping with in the process of special translation.

The practical significance of the study consists in the amendment of understanding of the equivalence in translation through the studying of examples from a special text.

Key words: EQUIVALENCE, ADEQUACY, SPECIAL TRANSLATION, LEVELS OF EQUIVALENCE.